

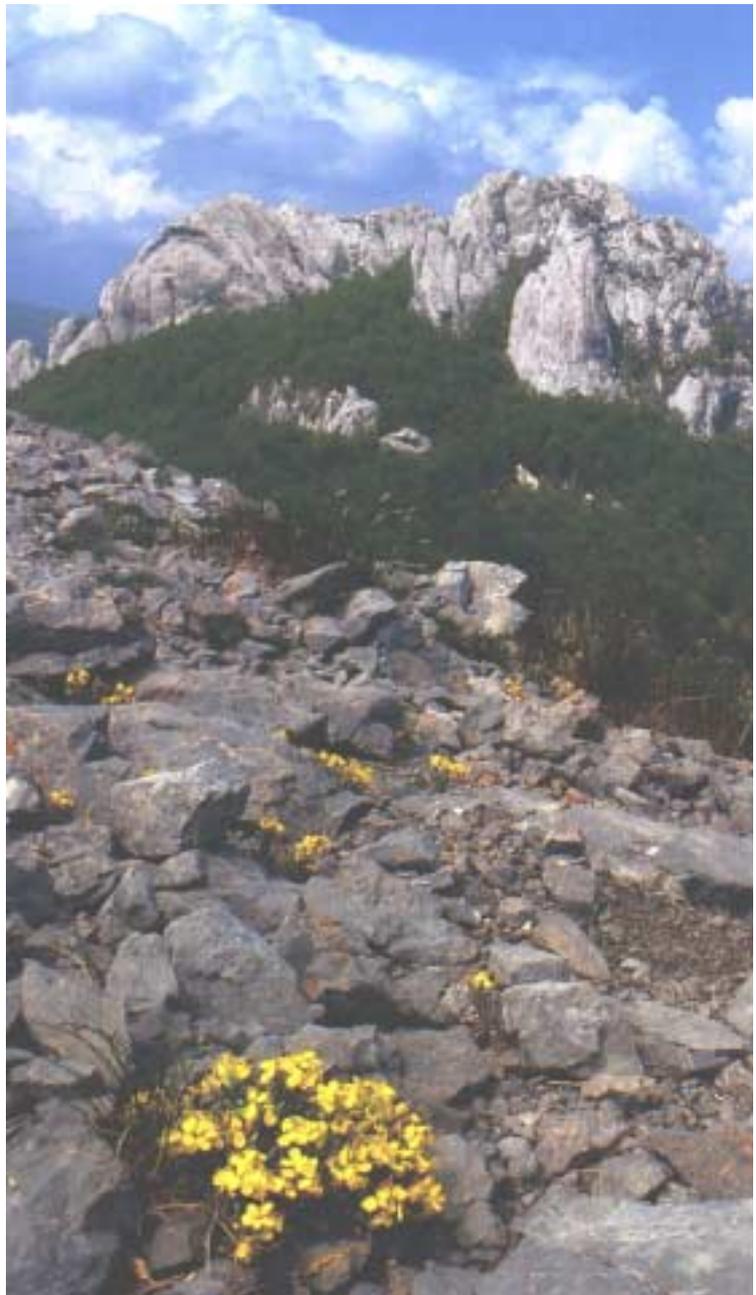
Riječ

broj 33
travanj
2003.

glasnik hrvatske kulturne zajednice wiesbaden

- *Razgovor –
Katica Vraneša*
- *Europa – ili ne biti*
- *Neispunjena očekivanja*
- *Hrvatski jezik –
dio hrvatskog bića*
- *Nebriga za iseljeništvo*
- *Povijesna znanost o
Bosni srednjega vijeka*
- *Doušnici*
- *Pozitivne smjernice u
razvoju hrvatskog
gospodarstva*

Vladimir Polić: iz ciklusa
"Kristova muka – Pasija"

Naslovnica:
Proljeće na padinama Velebita
Fotografija

**Članovi predsjedništva
HKZ-a Wiesbaden:**

Ivo Andrijević, 06128-42483
Biserka Andrijević, 0611-314409
Mate Grgat, 0611-409996
Juraj Štambuk, 0611-86714
Kornelija Reitel, 0611-4689320
Danica Tropšek, 06132-714602
Nada Višak, 06122-15226
Stjepan Hlapčić, 0611-408456
Branko Crnković, 0611-20801

*Svim čitateljima
želimo sretan Uskrs
i lijepo provedene
blagdane u domovini !*

Riječ

**Glasnik Hrvatske kulturne zajednice
Wiesbaden**

Glasnik izlazi tri puta godišnje.

Adresa uredništva:

Kroatische Kulturgemeinschaft e.V.
Postfach 3747, D-65027 Wiesbaden

Tel: +49(0)6128-42483 i +49(0)611-314409

Fax: +49(0)6128-45856

E-Mail: rijec@web.de

Nakladnik:

Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden

Internet: "<http://www.hkz-wi.de>"

Adresa:

Kroatische Kulturgemeinschaft e.V.

Postfach 3747, D-65027 Wiesbaden

Za nakladnika: Ivo Andrijević

e-mail: andrivo@freenet.de

mobitel: 0175-5289410

Glavna urednica: Biserka Andrijević

e-mail: bisera@web.de

Članovi uredništva: Ivo Andrijević, fra Ante

Bilokapić, Edvin Bukulin, Kornelija Reitel

Suradnici: Ivica Košak, Ivek Milčec

Rukopisi se ne vraćaju.

Cjenik oglasnog prostora:

1/1 stranica: 100 Eura, 1/2 stranice: 50 Eura,

1/4 stranice: 25 Eura, 1/8 stranice: 13 Eura.

Oglas u boji otraga na ovitku – dvostruka cijena

Banka: Nassauische Sparkasse Wiesbaden

Broj računa (Kto.): 116 027 186

Broj banke (BLZ): 510 500 15

UVODNA RIJEČ

Nije lako pisati o priredbama, izletima, predavanjima i druženju pored tolikih nemilih događaja u svijetu i domovini: rat u Iraku, razdor u Europi, naručene presude hrvatskim braniteljima u Rijeci, presude u Haagu po kojima je domovinski rat bio osvajački, opet jedna (tko zna koja po redu) promjena izbornog zakona, k tomu jasno protivna temeljnom pravu iseljenih državljana, rasprodaja Hrvatske, prijeteće starenje hrvatskog stanovništva zbog premalo novorođenčadi i odliva mladih i obrazovanih... Sve to doživljavamo i proživljavamo, i ne vrijedi nam uvjeravati se da nas se spomenuti događaji ne tiču, da ih ne primjećujemo, da ih možemo zanemariti i zaboraviti. Ne pomaže što nismo mi ovdje neposredno pogođeni nego netko ili neki drugi negdje drugdje. Nemili događaji pogađaju nas posredno osjećajno i materijalno. Rat nas muči svijesću o gubitku života i patnjama ranjenih, ali nas pored toga i poskupljenje goriva na njega stalno podsjeća. Razdor u Europi poprima razmjere kod kojih se pitamo ne živimo li možda na pogrešnom kontinentu. Presude u Haagu i Rijeci vrijeđaju naš ponos, a pored toga nismo nekoliko dana mogli proći dijelovima Hrvatske zbog zagrađenih cesta. Odriče li nas se domovina malo, pomalo, jučer ukidanjem carinskih povoljnosti, danas izbornim zakonom, a sutra...? Ne odričemo li se i mi domovine, ne htijući i nesvjesno, prepuštajući sebe i svoju djecu - iz lijene udobnosti i bez zamjetnog otpora - odnarođivanju i gubljenju među domaćim stanovništvom?

Naša udruga, naši članovi i prijatelji i naša Riječ u njegovanju hrvatstva iskazuju brigu i za svjetske događaje koji više ili manje utječu na Hrvate i Hrvatsku, katkad povoljno, često nepovoljno. U mnogim člancima ove Riječi izbija ta briga u redcima ali se i skriva između redaka. U razgovoru s Katicom Vraneša nalazimo, pored ostalog, brigu o nedovoljnom sudjelovanju Hrvata u hrvatskim udrugama, u promišljanjima se mnogo govori o europskom licemjerstvu, ali i o hrvatskim slabostima, mnoge pojedinosti o iseljeništvu, o Europi i dvije hrvatske domovine i o njihovim međusobnim odnosima mogu se naći u izvješću sa sjednice Hrvatskog svjetskog kongresa u Zagrebu, a slabom tračku nade se radujemo u izvješću o Danu hrvatskog gospodarstva u Mainzu.

Obiman dio Riječi koji izvješćuje o samoj našoj zajednici, od neispunjenih očekivanja Predbožićne večeri, redovnih priredaba poput nedjeljnih poslijepodneva, pa do novih programa, kao što su tečajevi i pokušaj utemeljenja glazbene grupe, svjedoči da "se živjeti mora" i da HKZW snažno djeluje nipošto ne podliježući malodušju zbog vijesti iz svijeta i domovine. Dokaz tome je opis godišnje skupštine i osvrt na zbir prošlogodišnjih djelatnosti.

Čitatelj zamoren više lošim nego dobrim vijestima, naći će odmora u iseljeničkoj priči, povijesnom štitu, jezičnim savjetima i zanimljivim ponudama iz domovine. Odmoru su namijenjene i fotografije na zadnjem dijelu ovitka koje upotpunjavaju dojmove o najvažnijim i najuspjelijim događajima.

S puno tuge donosimo dvije vijesti: prva o smrti našeg dugogodišnjeg člana, Krešimira Žigrića, a druga o smrti športaša i znanstvenika Žarka Dolinara.

Uredništvo

KAZALO

<u>Svetkovine</u>	
fra Ante Bilokapić: Uskrs ili Vazam pomična svetkovina	2
<u>Razgovor</u>	
Katica Vraneša: Nikad se ne smije gubiti nadu	3
<u>Promišljanja</u>	
Ivo Andrijević: Europa – ili ne biti	6
<u>Iz života zajednice</u>	
Kornelija Reitel: Neispunjena očekivanja	9
Dinko Grgat: Zimska škola folklor	10
Biserka Andrijević: Crvena prašina	10
Služenje računalom – sve češća obveza	11
Hrvatski jezik – dio hrvatskog bića	12
Edvin Bukulin: Otvorenje župnog doma snažno potaklo djelovanje HKZ-a	15
Biserka Andrijević: Kuglanje i kultura	16
<u>Hrvatski svjetski kongres</u>	
Ivo Andrijević: Nebriga za iseljeništvo	17
<u>Iz hrvatske povijesti</u>	
Edvin Bukulin: Povijesna znanost o Bosni srednjega vijeka	20
<u>Hrvatski film</u>	
Biserka Andrijević: goEast	23
<u>Govorimo hrvatski</u>	
Jezični savjeti	24
<u>Iseljenička priča</u>	
Ivek Milčec: Doušnici	26
<u>Iz rajnsko-majnskog područja</u>	
Biserka Andrijević: Doviđenja u domovini	27
Ivica Košak: Pozitivne smjernice u razvoju hrvatskog gospodarstva	28
<u>Predstavljamo</u>	
Ivica Košak: Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar"	30
<u>Programi u domovini</u>	
Ljetna Fotoradionica za mlade	32
<u>In Memoriam</u>	
Krešimir Žigrić	33
Prof. dr. sc. Žarko Dolinar	34
<u>Oglasi</u>	35
<u>Obavijesti</u>	36

USKRS ILI VAZAM POMIČNA SVETKOVINA

Vazam, kajkavski Vuzem, stari je hrvatski naziv za Uskrs

Često se može čuti pitanje zašto je **Božić** nepomična (25. 12.), a **Uskrs** ili **Vazam** pomična svetkovina (može biti u sve nedjelje koje padaju između 22. ožujka i 25. travnja).

U početku kršćanske zajednice nisu svetkovale **Uskrs** kao godišnji blagdan, nego su tajnu Isusove muke, smrti i iskrnuća (tj. vazmeno otajstvo, pashalni misterij) svetkovale **svake nedjelje**. Iznimke su bile judeo-kršćanske zajednice koje su to slavile 14. **nisana** (sedmi mjesec židovskog vjerskog kalendara koji odgovara našem ožujku i travnju; to je mjesec **Pashe**), ne vodeći računa u koji dan u tjednu pada 14. **nisan**. Ravnali su se po mijenama Mjeseca, to jest za punog mjeseca u prvom proljetnom mjesecu. Toj praksi usprotivila se Rimski Crkva i većina drugih Crkava. Spor je riješio sabor u Niceji god. 325. (to je prvi ekumenski sabor) određivši da se **Uskrs** svetkuje u nedjelju poslije prvog **uštapa (punog mjeseca)** koji dođe poslije prvog dana proljeća, 21. ožujka. Tako se događa da Uskrs može pasti između 22. ožujka i 25. travnja, što zavisi o tome kada je prvi **uštap** ili **puni mjesec** poslije 21. ožujka.

Nerijetko se događa da Istočno-pravoslavne Crkve ne slave **Uskrs** u istu nedjelju kao Katolička crkva i protestantske crkvene zajednice. To je zbog toga što je papa Grgur XII uveo godine 1582. ispravljeni, tzv. **gregorijanski kalendar**, ali Istočno-pravoslavne crkve nisu prihvatile izračunavanje **Uskrsa** po novom ispravljenom kalendaru, čak ni onda kad su u svemu ostalom prihvatile ispravljeni kalendar, kao na primjer Grčka i Rumunjska. Sve one se za izračunavanje **Uskrsa** i nadalje ravnaju po starom ili **julijanskom kalendaru**.

U koju će se nedjelju sljedeće godine slaviti Uskrs trebala je na kraju godine svim Crkvama javiti Aleksandrijska Crkva. U Aleksandriji se je to moglo najbolje izračunati, jer je taj grad bio poznat kao središte astronomske znanosti. Kada će biti **Uskrs**, prvi je na Zapadu izračunao redovnik i kanonist **Dionizije Mali** (Skitija, oko 500. - Rim, 550.). On je izračunao godinu Kristova rođenja (ne sasvim ispravno) i tako udario temelje brojanja godina od Krista, to jest računanja godina tzv. **kršćanske** ili **naše ere**.

fra Ante Bilokapić

Antonio Garzadori: Prizori iz Kristova života – Uskrsnuće, crkva Sv. Filipa, Split

Katica Vraneša

Nikad se ne smije gubiti nadu!

Katica Vraneša je dugogodišnja predsjednica Hrvatske kulturne zajednice u nama susjednom gradu Mainzu. Kako s Hrvatskom kulturnom zajednicom Mainz vrlo dobro surađujemo i njegujemo prijateljstvo odlučili smo našim čitateljima što bolje predstaviti tu udrugu kroz razgovor s njezinom predsjednicom.

Katica Vraneša

Riječ: Gospođo Vraneša kada ste došli u Njemačku i koji su bili razlozi vašeg dolaska?

Vraneša: U Njemačku sam došla 1968. godine, kao mlada djevojka. Došla sam kod svoje tete koja je tu već živjela, ustvari sam došla na "kratko" kao i toliki drugi, uvjereni da ću se brzo vratiti. No u životu se ne može sve isplanirati, neke se stvari događaju same po sebi, udala sam se, dobila djecu i kao što vidite živim ovdje već preko trideset godina.

Riječ: Kada ste se počeli zanimati za kulturni rad?

Vraneša: Već od samog djetinjstva bila sam uključena u kulturni rad. U Lomnici, mjestu između Zagreba i Velike Gorice gdje sam rođena i odrasla, postojalo je Kulturno-umjetničko društvo "Nova Zora". Tu sam prvi put upoznala rad jednog društva i u tom sam društvu već kao dijete aktivno sudjelovala. Učila sam folklorno pjevanje i ples, ali naučila sam i što je to zajedništvo. Dolaskom u

Njemačku taj i takav se rad prekinuo. Kao mlada žena i majka dvoje djece u svojim sam mogućnostima podržavala rad Hrvatske katoličke misije u kojoj se u to vrijeme uz vjerski rad organizirao i kulturni, športski i društveni život Hrvata u Mainzu. Tek kad je došlo do osamostaljenja Hrvatske počela sam razmišljati o osnivanju jedne hrvatske udruge. Bilo je to vrijeme kad su po cijeloj Njemačkoj počele nicati hrvatske udruge kao gljive poslije kiše. Imala sam podršku grupe ljudi pa smo se, vi se toga sigurno sjećate, uputili u Wiesbaden u Hrvatsku kulturnu zajednicu koja je tada djelovala već oko godinu dana kako bi bili poučeni njihovim iskustvom.

Riječ: Kako ste bili primljeni u Wiesbadenu i kada je došlo do utemeljenja HKZ-a Mainz?

Vraneša: Došli smo na satanak predsjedništva HKZ-a Wiesbaden i oni su nas vrlo prijateljski primili, štoviše bila im je draga naša namjera da u Mainzu osnujemo HKZ. Dobili smo potrebne obavijesti i u kolovozu 1991. priredili osnivačku skupštinu.

Riječ: Kakav je bio uspjeh, je su li ljudi masovno pristupali HKZ-u?

Vraneša: U početku je vladalo pravo oduševljenje i ljudi su se doista masovno upisivali u HKZ. Željeli su jednu svoju hrvatsku udrugu. U tom trenutku je za mnoge bilo manje bitno o kakvoj se udruzi radi, kulturnoj ili nekoj drugoj, najvažniji je bio hrvatski predznak koji je nosila. A i naš rad prvih godina, stjecajem okolnosti, ograničio se na humanitarnu djelatnost i na rad s javnošću, stvaranjem kontakata s predstavnicima vlasti, organiziranjem javnih diskusija, okruglih stolova i prosvjeda. Za kulturni rad je jedva bilo vremena. Hrvatska je bila u ratu i trebalo je pomoći. I upravo ta spremnost na pomoć uspjela nas je masovno okupiti.

Riječ: Koliko je u tim uvjetima uopće moglo biti kulturnog rada?

Vraneša: Baviti se kulturnim radom u onim okolnostima u kojima smo bili u početku bez

materijalnih sredstava i bez vlastitih prostorija je bilo vrlo teško. Usprkos toga počeli smo izdavati brošuru "Naši susreti". To nam je uspijevalo punih pet godina, a izlazila je tri do četiri puta godišnje. Organiziranjem raznih izložbi i gostovanjem hrvatskih umjetnika u gradu Mainzu pridonjeli smo promičbi hrvatske kulture.

Za 1993. godinu izdali smo dvojezični (hrvatski i njemački) kalendar «Ranjena kultura» u kojem smo prikazali razaranja hrvatske kulturne baštine od Vukovara do Dubrovnika počinjene tijekom agresije na Hrvatsku. Također smo izdali knjigu povodom 30-obljetnice prijateljstva grada Mainza i Zagreba. Knjiga je napisana dvojezično (njemački i hrvatski) i sadrži četiri dijela. U prvom i drugom dijelu su predstavljeni gradovi Mainz i Zagreb sa svim svojim znamenitostima, treći dio knjige govori o prijateljstvu, kako je počelo i kako se je razvijalo, a četvrti dio govori o životu Hrvata u Mainzu, o dolasku prvih hrvatskih "gastarbeitera", o radu Hrvatske katoličke misije, Caritasa, Vijeća stranaca i svih hrvatskih udruga na području Mainza. Vrlo smo ponosni da nam je to uspjelo zapisati i da će to ostati zabilježeno i za pokoljenja poslije nas.

Osim toga smo, odmah na početku, osnovali zbor koji je vježbao folklorno pjevanje. Nabavili smo narodne nošnje i glazbala, pa smo taj zbor kasnije proširili priključivši mu tamburaški sastav i tako vremenom uz puno napora i truda uspjeli izgraditi vrlo kvalitetnu folklornu grupu. Kvaliteti smo težili od samog početka. Iz Zagreba nam je povremeno dolazio gospodin Potočnik koji nam je pisao aranžmane i usavršavao tamburaše, a folklornom pjevanju učila nas je također vrlo stručna i iskusna osoba, Tihana Zubek. Počeli smo nastupati u javnosti što nije ostalo nezamijećeno, tako da su pozivi dolazili sve češće i to naročito s njemačke strane. Uspjeh nas je osmjelio i rodila se zamisao o izdavanju ploče, tj. CD-a. Možda smo već tada slutili da tu razinu, a i samu grupu nećemo moći održati, pa smo na neki način željeli obilježiti naš rad.

Riječ: Grupa se je, usprkos zavidnih uspjeha i vrlo dobrih rezultata, doista raspala. Koji su tome bili razlozi?

Vraneša: Snimanje kasete i CD-a nas je jako iscrpilo. To je bio vrlo intenzivan rad tako da je zadovoljstvo postupno prelazilo u napor. Kad je CD bio gotov odlučili smo se odmoriti i jedno vrijeme ne vježbati. Tijekom te stanke došlo je do nekih privatnih poteškoća kod pojedinih članova zbora što je, kad se s radom i vježbanjem trebalo nastaviti, uzrokovalo opadanje kvalitete, a time je opet i sama volja za daljnji rad sve više slabila.

Riječ: Poznato je da u Njemačkoj danas, osim Hrvatskih katoličkih misija i nogometnih klubova,

mnoge hrvatske udruge imaju teškoće, da se članstvo osipa, da je sve manje ljudi spremno bilo što raditi i da vlada neka opća ravnodušnost. Kakve su prilike u Mainzu?

Vraneša: Da to je točno, hrvatske udruge imaju teškoća, a toga nije ostala pošteđena ni HKZ Mainz. Mi smo znatno oslabili. Prvi val slabljenja i osipanja članstva započeo je prestankom humanitarnog rada, a na drugi, daleko veći val, utjecale su političke okolnosti u Hrvatskoj. Vidjevši što se u domovini događa mnogi su se razočarali i povukli.

Riječ: Nije li jedan razlog osipanja i pomankanje zanimanja za kulturu?

Vraneša: Svakako, i to u velikoj mjeri. Jednostavno nedostaje svijesti o tome koliko je kultura važna i potrebna. Naročito se to odražava na mladom naraštaju koji ne pokazuje zanimanje za rad u hrvatskim udrugama i njegovanje hrvatske kulture. Čak ni Hrvatskim misijama koje su profesionalno ustrojene ne uspijeva zadržati mlade. One raspolažu potrebnim financijskim sredstvima i doista se trude, imaju kvalitetne ponude za djecu i mlade, no usprkos toga mladi odlaze kad dođu u određenu dob.

Riječ: Vjerujete li da su ti mladi zauvijek izgubljeni?

Vraneša: Jedan dio je svakako izgubljen, ali ne svi. To ponajviše ovisi o roditeljima, o tome kako su ih odgojili i što su ta djeca dobila u roditeljskom domu. Ako imaju lijepa i ugodna sjećanja iz djetinjstva, ako je odgoj bio u hrvatskom duhu i ako su se u obiteljima njegovali hrvatski običaji i hrvatski jezik, naravno sve to bez prisile, kao nešto prirodno i samo po sebi razumljivo, onda će se ta djeca, ti mladi jednoga dana vratiti i, nadam se, nastaviti našim radom.

Riječ: Što bi se moglo učiniti kako bi se stanje popravilo i vaše nade obistinile?

Vraneša: Vrlo iscrpno smo razmišljali o tome što učiniti da se stanje popravi. Od listopada prošle godine počeli smo nuditi tečaj njemačkoga jezika, također planiramo ponuditi i tečaj plesa, a upravo ovih dana namjeravamo ponovo oživjeti folklornu skupinu. Usprkos toga ne vjerujem da ćemo time pridobiti nove članove, više sam sklona mišljenju da se moramo usredotočiti na to kako i s manje članova opstati kao udruga. To je žalosna činjenica, naročito ako znamo da naše Misije u Njemačkoj, dugoročno gledano, ne će moći djelovati ovako kao što djeluju danas. Svaki dobronamjerni Hrvat bi dobro trebao razmisliti što to znači za hrvatskog čovjeka. Upravo kulturne udruge, jasnog zakonskog i pravnog položaja sljedom prijave kod suda (e.V.), imaju mogućnost opstanka i djelovanja unutar njemačkog društva i njemačkih struktura i to je prilika da one postanu oaze u kojima će se okupljati Hrvati

njegujući svoj jezik i svoju kulturu. One će s vremenom ostati jedina mjesta gdje će se Hrvati moći okupljati. Sačuvati te oaze je ostvarivo samo ako se hrvatske udruge održe, ako ih se prihvati, a do toga će doći samo ako se pravovremeno shvati sva ozbiljnost promijenjenih okolnosti. Prilika, dakle postoji, a hoćemo li se njom poslužiti ovisi o nama samima i o našoj svijesti.

Riječ: Vi ste jedna od rijetkih udruga u Njemačkoj koja ima vlastite prostorije, vlastitu kuću. Kako ste to uspjeli?

Vraneša: Naprosto velikom ustrajnošću. Cijela ta priča sličići zapravo jednom mozaiku, množini raznih dijelica i sitnih pojedinosti koji su se spojili u jednu cjelinu i doveli nas do željenog cilja. U Mainzu, prijateljskom gradu grada Zagreba, je postojala "Kuća jugoslavenskog prijateljstva Mainz- Zagreb", a to su bile prostorije Jugo-kluba. Nakon raspada Jugoslavije HKZ Mainz je postavila zahtjev kod grada za dodjelu tih prostorija, ali to je bio vrlo trnovit put, bilo je puno otpora i trebalo je uložiti puno napora da bismo došli do uspjeha. U tome nam je najviše pomogao naš rad, kojim smo uspjeli pokazati da nismo nikakve pristaše krajnjih političkih nazora kakvima nas je tada jedan dio njemačke javnosti držao. Također nam je pomoglo i sudjelovanje u Vijeću stranaca. Putem njega smo upoznali ljude iz javnog i političkog života i političku strukturu grada Mainza. Putem tog povezivanja uspjelo nam je dobiti naklonost i podršku CDU-a pa čak i SPD-a. Donekle je tome doprinjela i činjenica da su grad Mainz i Zagreb prijateljski gradovi, iako podršku grada Zagreba i Hrvatskog poslanstva, kojoj smo se nadali i koju smo tražili, nismo dobili. Ipak najviše su nam pomogli pojedini, nama nakloni, političari iz gradske uprave Mainza. Odluku gradske uprave smo jednim dijelom pospješili i predočenjem financijskog plana za "Kuću Mainz-Zagreb" u kojem smo zapravo sve troškove renoviranja, održavanja kuće i sve komunalne troškove preuzeli na sebe uz jedinu olakšicu – besplatnu stanarinu. Sve one troškove koje je prije plaćao grad, a to su uz grijanje, struju i vodu i troškovi za upravitelja kuće, kućepazitelja, čistačicu, uredski materijal itd., mi smo bili spremni preuzeti. Kako je kuća bila u vrlo lošem stanju, predstavljala je dodatno financijsko opterećenje za grad Mainz koji je tada imao, a i danas je tako, velike financijske teškoće.

Riječ: Kada vam je kuća bila konačno dodijeljena i što je to značilo za vas?

Vraneša: Ugovor s gradom potpisali smo 1997. godine, a za nas je to bio veliki uspjeh koji nam je, uz veliko olakšanje i puno radosti, donio i puno, puno posla. Kuću smo obnovili vlastitim snagama i upravo zahvaljujući tome imamo danas lijepe i

dobro opremljene prostorije. U prizemlju se nalazi: ured, knjižnica, kuhinja, jedna manja i jedna veća društvena prostorija, a na katu je za sada privatni stan u kojem stanuje naš domar.

Riječ: Budući da ste kao zajednica oslabili uspijevate li kuću primjereno koristiti, nudite li dovoljno kulturnih sadržaja?

Vraneša: Žao mi je da su okolnosti takve kakve jesu i da se ove prostorije ne upotrebljavaju u toj mjeri u kojoj su se prije upotrebljavale. Mi smo prije imali dva puta tjedno probe zbora, dva do tri puta tjedno probe tamburice, a uz to i razne priredbe tako da se je u kući skoro svaki dan nešto zbivalo. No ne može se ništa postići silom. Želja nam je da ta kuća i dalje živi s tim da nam je jasno da se moramo prilagoditi novim okolnostima. Mi danas moramo razmišljati o drugačijem načinu djelovanja. Kako bi se kuća opet više upotrebljavala želimo oživjeti knjižnicu koja je s vremenom postala dosta velika i kvalitetna, želimo priređivati predavanja s raznim temama iz kulturnoga života, a isto tako dati je na raspolaganje i drugim udrugama kako bi svojim sadržajima obogatile život kuće.

Riječ: Dakle, ako netko želi nešto prirediti u "Kući Zagreb" dobro je došao?

Vraneša: Da, dobro je došao ako prihvaća naše uvjete. Kao što sam već rekla mi snosimo sve troškove komunalija i održavanja kuće pa od drugih udruga tražimo dio nadoknade tih troškova. Pritom ne naplaćujemo najamninu, već obračunavamo samo potrošnju struje, vode i grijanja. Kuća se također nakon održane priredbe ili sastanka mora pospremiti i napustiti u stanju u kakvom je nađena. Na žalost neke hrvatske udruge za to nemaju razumijevanja i smatraju da bi kuću trebale dobiti besplatno na raspolaganje, pri čemu zaboravljaju da bi nastale troškove onda morali namiriti mi sami iz vlastite blagajne. Prostorije se rijetko gdje mogu dobiti besplatno, a mi tražimo vrlo skromnu novčanu nadoknadu pa bi se na to služenje "Kućom Zagreb" trebalo gledati kao na nešto od obostrane koristi – i za nas i za gostujuću udruhu.

Riječ: Što biste poručili Hrvatima u Mainzu pa i diljem Njemačke?

Vraneša: Moja bi želja bila da to što smo mi u jako teškim uvjetima i s doista puno poleta započeli, ne bude uzalud, usprkos promijenjenom vremenu i svim nepovoljnim okolnostima. Pozvala bih sve koji vode hrvatske udruge i sve članove tih udruga da ne posustanu i ne dozvole da se ta društva ugase. Potrebno je integrirati se u njemačko društvo, ali nipošto asimilirati. Od naših predaka naslijedili smo veliko kulturno blago, a time i obvezu očuvati ga od zaborava i prenijeti na nove naraštaje.

Nikad se ne smije gubiti nadu!

Razgovor vodila: Biserka Andrijević

Europa - ili ne biti

Predsjednik RH Mesić i predsjednik vlade RH Račan potpisali su 20. veljače ove godine u Banskim dvorima u nazočnosti predsjednika Sabora Tomčića i svih predsjednika stranaka zastupljenih u Saboru zahtjev za učlanjenje Hrvatske u Europsku uniju. Račan je taj zahtjev 21. veljače predao u Ateni grčkom premijeru Simitisu (Grčka trenutno predsjeda EU-om).

Vijest o hrvatskom zahtjevu za ulazak u Europsku uniju nije nikoga naročito uzbudila. U europskim medijima zahtjev je prošao nezapaženo, kod europskih političara je hladno "primljen na znanje", dok je u domovini svima odavno jasno da je ulazak u Europu najjači adut u svojevrsnom političkom kartanju, adut kojeg će europski moćnici čuvati do zadnjeg trena kako bi iznudili što veće podređivanje Hrvatske njihovim balkanskim maštarijama, a i nekim drugim maštarijama, na primjer onoj o "nesimetričnoj" uniji u kojoj bi veći morali dobiti i više prava. Dobro su Hrvati upoznali to političko kartanje, jer su neki drugi jaki aduti već bačeni na stol i dijelom već potrošeni kao recimo sud u Haagu pred kojim se Hrvatima sudi za "ratni zločin" samoodbrane, Daytonski sporazum koji nitko osim Hrvata ne mora poštivati, povratak Srba kako se uljepšano naziva oprost četnicima ili dodjeljivanje kredita na kapaljku i ucjene MMF-a. Mnogo manje je aduta kojima Hrvatska raspolaže, a i to malo još nije u igri, bilo zato što su hrvatski čelnici neiskusni politički kartaši, bilo zato što to malo aduta treba pomno čuvati za pravi trenutak. Pomišljam pritom prije svega na zemljopisni položaj Hrvatske koji ju čini mostom ne samo prema bosanskom protektoratu nego i cijelom Balkanu, bar kad je zapadni (razvijeni) dio Europe u pitanju, mostu, bez kojeg bi prisilna uprava u Bosni bila neusporedivo skuplja. Jače karte bi trebale biti i 14-stoljetna pripadnost Europi, mnoštvo Hrvata koji žive u (današnjoj) Europskoj uniji, te znatna kulturna, gospodarska i politička podudarnost Hrvatske s mnogim starim i zamalo svim skorim članovima Europske unije, naravno pod uvjetom da znatno napredujemo u vještini političkog kartanja.

Nedavni hrvatski zahtjev za punopravno članstvo u Europskoj uniji nije još nikakvo izigravanje aduta, nego odmjeravanje i navođenje suigrača (skoro rekoh protivnika) da oni povuku sljedeći potez i otkriju poneku kartu. Pravdati ga ili osporavati na temelju malo pažnje ili mnogo ravnodušnosti kojim je popraćen bilo bi sasvim promašeno. Vrijednovati ga treba najviše po tome koliko predstavlja početak novog hrvatskog gledanja na Europu i europsko ucjenjivanje.

Cilj koji si je postavila hrvatska politika, prijašnja, sadašnja, a i svaka buduća – što prije postati punopravnim članom Europske unije – je neupitan i najšire prihvaćen u cijelom hrvatskom narodu, u obje domovine i u iseljeništvu. Hrvatska je usred Europe, ne može bez Europe i ne želi bez Europe. Zablude poput onih nekoliko desetljeća u šarenom društvu "nesvrstanih" mogle su se dogoditi samo oholom jednoumlju predvođenom doživotnim predsjednikom, ali ne i demokratskoj Hrvatskoj. Što se Europe tiče, ona doduše može bez Hrvatske, ali to sigurno ne želi, jer naprosto nema nijednog razumnog razloga za to. Ipak je Hrvatska još daleko od svog cilja, ulaska u Europu, iako on nije ni dvojbena ni upitan, jer dvojbena je – cijena ulaznice!

Hrvatska dosada nije ni pitala za cijenu u nekom teško objašnjivom očekivanju, da će se svaka cijena isplatiti. Nije pitala ni kakva je ta Europa danas i kakva će biti sutra sudeći skoro dogmatski – kakva je da je, dobra je! Dugo, predugo je trajalo hrvatsko otrježnjivanje. Europa je postavljala nove i nove uvjete nikada im ne nagovijestivši kraj, naplaćivala dio po dio cijene nikad ne određivši krajnji iznos. Pri naplati svakog obroka i ispunjenju svakog uvjeta hvalila je Europa Hrvatsku što je prešla još jednu dionicu na putu prema Uniji, ali nikad ne rekavši kolika je ukupna dužina preostalog puta. Kad god Hrvatska zakorači prema Europi ova kao da ustukne, razmak nikako da se smanji! Na trenutke je ta trka za Europom poprimala čak žalosno-smiješne oblike kao na primjer u pokušaju istarskih čelnika da se iznuđivanjem novog županijskog statuta došuljaju u blizinu nekih malih vrata prema Europi, da od Istre naprave "europsku regiju", makar i samo na papiru, makar i bez Hrvatske (Riječ broj 28).

Uistinu je došlo vrijeme da se počne razmišljati obrnuto – ne o tome kada i koliku će cijenu Europa tražiti, nego o tome kada i koliko Hrvatska uopće namjerava platiti! Dogmu: "kakva je da je, dobra je" treba odbaciti kao glupost i zamijeniti trijeznom slikom o Europi načeta zdravlja i morala, sa svom njezinom neslogom i zbrkom isprepletenih, sebičnih interesa, s nejasnom predstavom o vlastitoj budućnosti. Treba isto tako hladno i bez romantike

rasčlaniti naše hrvatske slabosti i mane, spoznati kojom snagom uopće raspolažemo, odmjeriti što dobivamo, a što gubimo (takvi kakvi jesmo) nipošto ne odustajući od prava na naše vlastite sebičnosti, te jasno stupnjevati kakva Europa nam se koliko isplati, ovisno o tome kojim putem će krenuti, naročito nakon skorašnjeg proširenja.

O Europi je nemoguće pisati a da se mnogo toga ne ponovi po tko zna koji put (u prošloj Riječi bilo je govora o pretjeranom povodu Europljana za svim što je američko, u broju 29 o "Hrvatskoj i EU", u broju 26 o globalizaciji). Zato ću u "snimanju" Europe nastojati samo kratko nabrojiti ono najvažnije pri čemu će daleko veća pozornost biti posvećena previranjima, promjenama i razvojima punih neizvjesnosti nego tek trenutnom činjeničnom stanju. Drugim riječima: ako je danas nešto (još) dobro, ali je jučer bilo bolje nego danas, a sutra će po svemu sudeći biti gore nego danas, onda je to nešto, usprkos trenutno dobrom stanju, ipak loše, jer razvoj nije dobar.

Počnimo s gospodarstvom. Europa je danas jedan od najbogatijih dijelova svijeta. Pred jedan ili dva desetljeća bila je međutim bogatija, a u nadolazećim desetljećima bit će izložena sve jačem suparništvu azijskih zemalja. Već danas se u Hrvatskoj ne živi lošije nego u nekim dijelovima Europe, a teret proširenja na istok još će dodatno smanjiti pomoć slabije razvijenima i to osjetno. Prema tome, Europa će skorim novim članovima pomoći znatno manje nego što je svojevremeno pomogla na primjer Grčkoj, Španjolskoj i Portugalu. Koliko (malo) će onda pomoći Hrvatskoj u vrijeme njezinog pridruživanja?

Rješenja gospodarskih teškoća u Europi se traže i nalaze uglavnom u razgradnji socijalne skrbi i sigurnosti – od zdravstvenog i mirovinskog osiguranja do smanjivanja zaštite zaposlenih od samovolje tvrtka. Istina je da više društvene brige za pojedinca donosi i više zloporabe, ali prepuštanje svakom pojedinom neka se brine sam za sebe kako najbolje zna (dobar dio brige za mirovinsko i zdravstveno osiguranje već je prepušten pojedincu) vodi Europu u društvo slično američkom – mnogo slobode i još više rizika. Načelo "svi za jednoga, jedan za sve" bit će zamjenjen načelom "svatko protiv svakoga, jedan protiv svih". Koliko treba smanjiti ulogu države u upravljanju društvenim razvojem, koliko se smije prepustiti pojedincu, stihiji? Ili drukčije izraženo: koliko slabu državu žele Europljani, a koliko slabu hrvatsku državu želimo mi Hrvati? U Europi postoje velike razlike u sustavima socijalne skrbi, a ujednačavanje će po svemu sudeći uslijediti blizu onog najskromnijeg. Još skromnijeg i od današnjeg hrvatskog?

Svima su usta puna europskog ujedinjavanja. Nije li uvođenje Eura i ukidanje Marke, Lire, Franka, Pesosa, Guldena itd. najbolji primjer? Možda bi bio, da Britanci nisu oprezno odlučili pričekati koju godinu, Danci referendumom odbili ukinuti Krunu, a Nijemcima i Portugalu prijeti kazna zbog kršenja dogovorenih kriterija. Novčana politika je vrlo važna poluga gospodarske politike, pa je vrlo teško jednu te istu novčanu politiku primijeniti na vrlo različita gospodarstva. U svezi s tim nije manjkalo prijedloga da Euro prihvate samo države jakih gospodarstava dok bi one sa slabijim gospodarstvima pričekale bolje dane. Do toga nije došlo zbog neizbježne pomisli na "prvorazredne" i "drugorazredne" europljane, no vidimo da su neki "prvorazredni" radije odustali od Eura. Nadalje, bjelodano je da će zajednička novčana politika imati daleko više obzira prema trenutnim potrebama velikih gospodarstava (t.j. velikih država) a potrebe malih zanemariti. Možda su naši hrvatski moćnici u suludoj trci za što bržim bogaćenjem dobro zanemarili potrebe vlastitog gospodarstva (nažalost isto bi postupili i mnogi "obični" Hrvati čim bi im se ukazala zgoda), ali kako će nam svima zajedno biti kad zanemarivanje – iako iz drugih razloga – nastave neki stranci?

Upravo je poslovična europska nedjelotvornost u nastupu prema svijetu. Kao što početkom 90-tih nije bilo moguće uskladiti stavove i namjere Europe prema Hrvatskoj i krnjoj Jugoslaviji, tako su i danas stavovi i djela prema krizi s Irakom ne samo različiti nego upravo suprotni. Ne stoji li međutim iza tobožnje brige za svjetski mir nešto sasvim drugo – nada u pridobivanje naklonosti arapskih zemalja prebogatih naftom, a time i veći udio u unosnim poslovima crpljenja i prerade nafte? Nažalost ni zagovornici rata i nasilne smjene režima u Iraku po cijenu velikih civilnih žrtava ne znaju uvjerljivo objasniti zašto do te smjene nije odavno došlo, onda kad je prilika za to bila neusporedivo bolja, kad bi dodatni troškovi bili neznatni i kad se moglo izbjeći veće civilne žrtve. Ovako se opet ponavlja i nastaviti će se još dugo nakon rata – Europa protiv Europe, kao da i ne postoje nekakvi dogovori i namjere za čvršću uniju. Kad se Hrvatska svrstava uz Europu, ne mora li uvijek iznova, od slučaja do slučaja, danas ovako, sutra onako, odlučivati: uz koju to Europu??

Kultura je jedno od najzapostavljenijih područja u natezanju o europskom ujedinjenju. Je li tako zbog toga što su poticaji ujedinjenju skoro isključivo gospodarske naravi, pa se pitanje kulture svjesno odlaže ili se očekuje da razlike same od sebe s vremenom iščeznu? Mora li se stvaranjem Europske unije stvoriti i "europska" kultura? Ne bi se smjeli zavaravati – Europa nije Amerika, do stapanja i

utapanja pojedinih kultura neće doći samo po sebi, za to su korijeni pređuboki, prežilavi, stalno tjeraju mladice. Europska kulturna složenost nije ni preprijetka ni opterećenje daljnjem ujedinjenju, nego osobita zanimljivost i privlačnost našeg kontinenta. Mi Europljani se stoljećima poznajemo po dobru i zlu, kroz prijateljstva i neprijateljstva, saveze i ratove. Kad se netko predstavi kao pripadnik nekog naroda odmah imamo određenu predstavu o njemu. Predstavi li se kao "europljanin" ne znamo o njemu baš ništa. Postojanje mnogih nacionalnih svojstvenosti i prepoznatljivosti nam je blisko i prirodno. Europske su kulture međusobno srodne, ne smetaju jedna drugoj nego se dopunjavaju. Njihovim očuvanjem širimo kulturni vidokrug, dok bi brisanjem razlika taj vidokrug jako suzili samo na temeljne kulturne značajke koje su kod svih naroda podjednake. Kod velikih naroda ima naznaka drukčijih razmišljanja. Jedno bi otprilike bilo: ne treba brisati sve razlike, nego samo one tuđe, a svoje nametnuti kao logičnu zamjenu. Drugo bi moglo biti: male narode strpati u grupe s nametnutim grupnim kulturnim značajkama. Nije li upravo "regionalni pristup" (po kojem bi narodi bivše Jugoslavije zajednički pregovarali i zajednički pristupili Europi) školski primjer takvog razmišljanja? Treba li Hrvatskoj Europa u koju ne bi ušla kao Hrvatska?

O nedorečenim i nejasnim predodžbama o europskoj kulturoj budućnosti bolno svjedoči i nedavni nacrt Europskog ustava u kojem ni jednim slovom nije spomenut temelj na kojemu počiva europski moral, etika i europska kulturna dostignuća – kršćanstvo! Boje li se moćnici iz gospodarstva (jer oni su motor europskog ujedinjavanja) da se u kršćansku Europu neće useljavati njihovim tvrtkama toliko potrebni stručnjaci – nekršćani? Ili im smeta spominjanje kršćanstva zbog "zastarjelog" kršćanskog morala koji je u poslovnom svijetu samo opterećenje? Nije isključena i neka vrsta dodvoravanja strateški važnim dijelovima svijeta u kojima dominiraju druge religije ili možda nada da bi neisticanjem kršćanstva i u drugim religijama moglo doći do slabljenja vjerskog fanatizma. Što ako se dogodi upravo suprotno: da vjerski fanatizam dobije novi polet tumačeći prešućivanje kršćanstva slabošću, strahom, uzmicanjem, prilikom za prodor? Jedna od najjačih spona koja Europu drži na okupu je kršćanstvo, ono je i za europsko ujedinjenje od neprocjenjive važnosti. Po svom kršćanstvu – pored ostalog – i Hrvatska od davnine sudjeluje u razvoju Europe i nerazdvojna je od Europe. Ne osporava li se Hrvatima prešućivanjem kršćanstva presudna spona s Europom?

Europsko ujedinjenje je uvijek tražilo puteve manjeg otpora, napredovalo gdje se moglo, zastajalo

gdje bi došlo do teškoća. Najdalje se otišlo na polju gospodarstva, na polju kulture i zajedničke politike nije se pomaknulo s mjesta. Ni o budućem uređenju unije ili saveza nije se počelo pregovarati. Tu i tamo neki državnik nešto izjavi na što se drugi odmah pobune, pa se počnu nazirati nepremostive razlike u motrištima pojedinih država glede budućnosti Europske unije. Razvidno je samo da neće biti neki novi "Kaiserreich", sve ostalo – od federacije do labavog saveza nezavisnih država – je moguće! Već spomenusmo i maštanja o "nesimetričnoj" uniji, Europi kao zajednici nejednakih. Hrvatskoj bi najviše odgovarala neka vrsta konfederacije – srećom tako nekako misli većina Europljana – samo mora pripaziti da ne postane dio Europe kao dio "zapadnog Balkana", kao što nekad bijaše dio Ugarske koja opet bijaše dio "dvojnog monarhije".

Hrvatska treba zahtijevati punopravno članstvo u Europskoj uniji, ali ne zato što bi to bio raj, nego zato jer je to nužda. Time što zahtijeva, a prestaje moliti, nadati se, očekivati, neće se možda promijeniti stav Europe prema Hrvatskoj, ali to i nije najvažnije. Najvažnije je da se **promijeni stav Hrvatske prema Europi**. Od Europe ne ćemo dobiti koliko smo zavrijedili nego koliko izborimo, koliko napora uložimo i koliko snage smognemo. Bude li se stanje u Hrvatskoj – moralno, političko gospodarsko, i svako drugo – počelo popravljati, onda je uputno ne žuriti s Europom, jer što više ojačamo, bolje ćemo mjesto izboriti. No kad će neka vlada ozbiljno početi suzbijati gospodarski kriminal, podmićivanje i zloporabu položaja, ta zla koja iscrpljuju državu i uništavaju moral naroda? Kako ćemo zajedno poraditi na ostvarenju temeljnih ciljeva hrvatske državnosti (u kojima se inače tako slažemo), ako nas razdiru hrvatski jal i zavist koji ne trpe da drugi može biti bolji i sposobniji, pa ćemo ga radije svim sredstvima nastojati onemogućiti, nego ga poštenim radom, trudom, i uspjesima nastojati dostići. Zamislimo utrku u kojoj se trkači ne nadmeću tko je brži nego tko će komu bolje podmetnuti nogu! Jedan jedini primjer već dovoljno svjedoči o razmjerima nespremnosti da zajednički poradimo na zajedničkim ciljevima – u Hrvatskoj ima preko 60 stranaka, više nego u četiri najveće države Europske unije zajedno! Zar onda čudi što je do promjene koja je 2000. godine, zbog već nabrojenih zala, bila itekako potrebna, došlo samo zahvaljujući šarenoj koaliciji? Zar čudi što novoj vladi zbog neprekidnog međusobnog podmetanja nogu nije ostalo vremena za rješavanje naslijeđenih teškoća? Jesmo li shvatili da se od Oluje nismo približili Europi, ne zbog Haaga i Daytonu koliko god nam ti palili dušu, ne zbog Srba koji odjednom žude za Hrvatskom, nego zato što nismo ojačali?

Ivo Andrijević

Neispunjena očekivanja

Predbožićna večer Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden

Otvorena scena Belveder: prizor iz "Riječkog cabareta"

Kao i dosadašnjih godina članovi HKZ-a, njihovi prijatelji i znanci sastali su se 14. prosinca prošle godine u dvorani župe Maria Hilf kako bi proslavili rođenje Isusa Krista. Pripreme za ovaj dan započele su nekoliko mjeseci ranije, predlagalo se, raspravljalo i dogovaralo. Na tom dugom putu do ostvarenja cilja polako se gasila čar onog osjećaja radosti kakvu smo ponijeli iz djetinjstva, ali nismo mi jedini koji su se odavno počeli pripremati za Božić. Čitav grad je već svojim izgledom nagovještavao dolazak važnog blagdana. Pred policama natrpanim čokoladnim figuricama Djeda-Božićnjaka roditelji su stalno vodili borbu sa svojom djecom, božićni kolač (Stollen) smo jeli već u listopadu, dugo smo se odlučivali koji su od tolikih raznolikih ukrasa za božićno drveće najljepši. Ulice su zasvijetlile mnogobrojnim žaruljicama na prozorima. Trgovačka središta su postala kao pčelinje košnice, svatko je užurbano tražio dar za djecu, rodbinu i prijatelje i koliko god se trudio ove godine kupiti nešto posebno gotovo uvijek se svaka misao zaustavljala na onim istim stvarima od prošle godine. Poneki je šetač svojim besciljnim hodom narušavao tu čudno skladnu utrku s vremenom.

Čovjek je čeznuo za trenutkom mira i spokojsva, za danom koji će se razlikovati od ostalih dana, za večeri koja će ga ispuniti zadovoljstvom. Međutim bilo je sasvim drugačije. Članovi predsjedništva su napravili program, jelovnik i cjenik nekoliko mjeseci ranije, uredili salu. Pozvana je riječka kazališna grupa "Otvorena scena Belvedere" koja je svojim izvedbama "Palačinka" i "Riječki cabaret" trebala uveličati ovu svečanost. I broj je prisutnih na ovoj večeri bio izuzetno mali iz bilo kojih nepoznatih razloga. Možda se nekome na samom početku nije dopao izbor programa koji je mogao pročitati na pozivnicama, možda je baš te večeri odlučio slaviti negdje drugdje a možda se jednostavno otuđio od svog korijena.

Program je započeo Zborom hrvatske katoličke župe koji je otpjevao nekoliko dobro uvježbanih božićnih pjesama. Raspoloženje je bilo nekako uzdržano, svi su očekivali preokret pojavom najavljenih kazališne grupe. I glumci su se popeli na "daske koje život znače". Počeli su čitati (pa se svakome otkine misao kako bi i on mogao biti glumac jer čitati je svatko naučio ili gotovo svatko). Misliš to je uvod ali se nekako otegao, stalno si u nekom napetom očekivanju programa koji će te zadovoljiti. U tom nekom očekivanju "nečega" prošla je i prva polovina programa. Napravljena je stanka za večeru. Sa svih strana čule su se nepovoljne ocjene, prvo je prigovarano lošoj pripremi, pa lošem nastupu, pa onda dolazi ona slavna rečenica koju vrlo često upotrebljavamo kad drugome predbacujemo a sami ništa ne činimo: "Ja bih to drugačije napravio".

Otvorena scena Belveder: prizor iz "Riječkog cabareta"

Jedno je sigurno, kazališna grupa je izvela loš program koji ničim nije bio vezan za slavljenje Isusovog rođenja, a s druge strane moglo se to i oprostiti da je uspio pobuditi zanimanje posjetitelja. Pored čitanja nije uspjela ni improvizacija. Ako je to trebao biti dio programa pa nije naišao na razumijevanje publike znači da glumci nisu bili sposobni pokrenuti publiku. Dobar učitelj, a tako i dobar glumac, treba biti u stanju svojim slušateljima i gledateljima otvoriti srce i dušu. Kad jedno dijete prvi put sretno Djeda-Božićnjaka u crvenom i s dugom bijelom bradom očice mu zablistaju od ugodnog iznenađenja. Drugo dijete uplašenog pogleda ili plačući traži "zaštitu" iza maminih nogu. Za razliku od širom otvorenih očiju ili uplašenih pogleda publika se ove večeri osjećala prevarena. Nije se ostvario osjećaj da će dobiti "nešto".

Na kraju treba dodati da će ovo biti iskustvo za sljedeću godinu ali ne treba zaboraviti da još nikada nije bilo niti će tako biti da se svim čudima ugodi: "Sto ljudi, sto čudi".

Kornelija Reitel

Crvena prašina

U nedjelju, 26. siječnja 2003., u domu "Kardinal Franjo Kuharić", HKZ je u okviru "Nedjeljnih poslijepodneva" prikazala hrvatski igrani film "Crvena prašina". Uprava HKZ-a je uspjela nabaviti specijalni projektor "Video-beamer" tako da se je film mogao gledati na velikom platnu, što je uvelike

doprinjelo pravom ugodaju jednog kina.

Redatelj filma je Zrinko Ogresta, a u glavnim ulogama su igrali: Kristijan Ugrina, Sandra Lončarić, Žarko Savić i Božidarka Frait.

"Crvena prašina" je proglašen najboljim hrvatskim filmom 1999. godine kada je na festivalu u Puli dobio čak pet nagrada: Zlatnu Arenu za režiju Zrinku Ogresti, Zlatnu Arenu za scenarij Goranu Tribusonu i Zrinku Ogresti, zlatnu Arenu za epizodnu mušku ulogu Anti Vicanu, Zlatnu Arenu za montažu Josipu Podvorcu i nagradu publike "Zlatna vrata".

To je vrlo potresan film koji svjedoči o prijelomnom vremenu neposredno prije i poslije domovinskog rata, film o junacima i gubitnicima, o prisili i klonuću, o pljački i kriminalu, o ljubavi i razočaranju, o vremenu koje je počelo pobjedama i slavom, a završilo porazima i bijesom.

Primjedba (ocjena): vrijedno pogledati.

(BAn)

Zimska škola folklor

Pod vodstvom Hrvatske matice iseljenika, to jest njezinog odjela za folklor kojemu je na čelu prof. Srebrenka Šeravić, održana je od 3. do 14. siječnja, u hotelu "Kaštel" u Crikvenici, Zimska škola folklor. Hrvatska škola folklor djeluje već punih deset godina, a program se odvija dva puta godišnje, ljeti i zimi.

Ove godine polaznici Zimske škole folklor, njih stotvadesetdvoje i to iz Njemačke, Slovačke, Mađarske, Austrije, Vojvodine, Italije, Crne Gore, Novog Zelanda, Kanade i Hrvatske, proučavali su izvornu glazbu i ples jadranskog područja.

Mene je u Zimsku školu folklor poslala Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden i to na tečaj sviranja tamburice. Zamisao HKZ-a je bila školovati me kako bih jednog dana to svoje stečeno znanje mogao prenositi na druge. Mislim da predsjedništvo Hrvatske kulturne zajednice, a ja još manje, nije bilo dobro upućeno u program Hrvatske škole folklor. Ja sam u Crikvenicu stigao, ne znajući što me očekuje, naime, hoće li se nuditi tečaj za početnike ili za napredne ili oboje. Nadao sam se jednom posebnom

tečaju za početnike. Na žalost moje se nade nisu obistinile, ta škola je ustvari namijenjena za voditelje glazbenih, tamburaških i folklornih skupina. Tako se je dogodilo, da sam se ja, koji sam prvi put držao tamburicu u ruci, morao snalaziti pokraj profesionalaca iz ansambla "Lado". Imao sam sreću da je samnom dijelio sobu jedan moj vršnjak koji je svirao tamburicu već osam godina. On mi je pomogao podesiti tamburicu i učio me pomalo svirati.

Imali smo teoretsku i praktičnu nastavu. Svako jutro, poslije doručka, započela bi predavanja koja su trajala do 12 sati, a poslijepodne smo učili svirati od 17 do 21 sat. Ubrzo sam upoznao polaznike škole od kojih su neki već više puta sudjelovali na tečajevima, a s nekolicinom sam se i dobro prijateljičio.

Zimska škola folklor bila je podijeljena u tri skupine. U prvoj skupini se je obrađivalo sviranje na tradicionalnim glazbalima kao npr. mijeh, gusle i diple, druga je skupina bila namijenjena voditeljima folklornog plesa, a treća je bila tamburaška skupina.

U ovoj zadnjoj, mojoj skupini bilo je sudionika iz raznih krajeva Hrvatske i osim mene svi su bili profesionalci. Dva dana mi je trebalo da dođem k sebi i da se saberem, jer sam uvidjevši kako malo znam u usporedbi s njima doživio pravi šok. Kasnije mi je uspjelo uz mnogo truda i vježbanja uklopiti se u rad grupe. Podučavao nas je poznati dirigent Tamburaškog orkestra Hrvatske radio televizije, prof. Siniša Leopold. Upravo zbog njega i njegovog velikog iskustva Hrvatska škola folkloru ima ugled ne samo u inozemstvu već i u samoj Hrvatskoj. Više puta je dolazila HTV i snimala nas pa smo se imali prilike vidjeti na prvom programu.

Izvan redovnog programa nudio se i izborni večernji program. Bila su to razna predavanja o nošnjama, sceni i koreografiji kao i nastupi pojedinih skupina. Sve u svemu bilo je jako lijepo. Uz mnogo učenja uspio sam se i dobro zabaviti zbog čega sam često ostao neispavan, a stekao sam i nove prijatelje iz Hrvatske i inozemstva s kojima se i danas dopisujem. Iako je škola trajala srazmjerno kratko, ipak se vrlo intenzivno učilo i ja sam uspio puno naučiti, a da to ne bi bilo uzaludno namjeravam sljedeće godine ponovo otići u Zimsku školu folkloru.

Dinko Grgat

Služenje računalom – sve češća obveza

Računala na radnom mjestu, računala doma, računala umjesto pisma i knjige, računala za pohranu podataka, glazbe i fotografija, računala koja korjenito mijenjaju životne navike i ponašanje ljudi, osobito mladih – mogli bi još dugo nabrajati i možda nadovezati koliko nespokojna i nelagode izaziva eksplozivno širenje računalne tehnike na sva područja našeg djelovanja. Ipak, ostavimo ovaj put nepovjerljivost po strani i pokušajmo upoznati računalo, njegovu uporabu i barem mali dio doista nebrojenih mogućnosti primjene. To će nam omogućiti bolju procjenu kako odoliti prijetećim štetnim utjecajima.

Nakon ove kratke isprike što ni Hrvatska kulturna zajednica u svojim prosvjetiteljskim pokušajima nije odolila najezdi računala, počnimo izvješće o novoj ponudi HKZ-a – tečaju služenja računalom. Mnogi članovi će se sjetiti da je riječi o sličnom tečaju bilo već u vrijeme kad su počeli tečajevi hrvatskoga i njemačkoga jezika, no za razliku od ta dva, tečaj računala je zahtijevao daleko opsežnije tehničke pripreme. Opremanje jednog posuđenog, starijeg računala novijim dijelovima nije (još) uspjelo što je odgodilo početak tečaja. HKZ je nabavila rabljeni kompjutor, pa je tečaj počeo u siječnju ove godine.

Tečaj se zasada održava u skromnim okvirima s ograničenim brojem polaznika kao u nekoj vrsti probnog roka. Za samo jedno računalo može sjesti i pratiti vježbe vrlo mali broj polaznika. Zaslona je zapravo najveće ograničenje, jer se na udaljenosti većoj od jednog metra slova i grafike teško razaznaju. Tu bi mnogo pomogao projektor, kojim bi se slika zaslona, višestruko povećana, projicirala na platno ili zid. Nažalost, nama je cijena takvog uređaja previsoka, pa ćemo se morati snalaziti s jeftinijim, naravno ne tako dobrim, rješenjima. Postoje dobri izgledi da opremanje onog posuđenog

kompjutora na kraju ipak uspije pa će to udvostručiti mogući broj polaznika. Time bi i "probni rok" prerastao u "pravi" tečaj, a u slučaju dovoljnog zanimanja moglo bi se osigurati još pokoje mjesto uporabom prijenosnog računala – notebook-a.

Kome je tečaj namijenjen, koji su mu ciljevi? Čini nam se da je "početak najteži", tako to i poslovice kaže, te da je zato i najpotrebniji tečaj za početnike. Netko tko već nešto zna može sam nastojati napredovati, naravno uz mnogo vježbe i uložnog vremena, a onaj tko nema još nikakvog znanja teško se odlučuje uopće i započeti. Takvima je HKZ odlučila pomoći, potaknuti ih na prvi dodir tipaka i miša, pokazati im kako ih računalo savršeno sluša, dovesti ih do razumijevanja temeljnih radnja i prvih ohrabrujućih uspjeha. Pred polaznicima je opsežan program: od uključivanja i isključivanja računala, poznavanja i posluživanja najvažnijih dijelova, razumijevanja operativnog sustava (Betriebssystem) i njegovog prilagodavanja vlastitim potrebama i ukusu, pa sve do kopiranja programa za određene namjene (Anwendungen) i služenja onim najpotrebnijima – za obradu teksta, tabela i pohranu podataka.

Skromna opremljenost nas zasada prisiljava da sudjelovanje na tečaju uvjetujemo posjedovanjem vlastitog računala na kojemu polaznici mogu doma vježbati ono za što na tečaju nisu došli na red. Pokazalo se međutim da i doma često moraju "čekati na red", dok mladi naraštaj ne obavi svoje neodgodive stvari poput elektronskih poruka ili isprobavanja najnovije igre koju moraju sutra vratiti. Dosadašnji je napredak ipak toliko ohrabrujući, da HKZ namjerava požuriti s poboljšanjem opreme kako bi za članstvo i prijatelje proširila kulturnu ponudu, jer – ne spada li poznavanje računala u tehničku kulturu!?

(IvAn)

Hrvatski jezik - dio hrvatskog bića

Nedjeljno poslijepodne HKZ-a posvećeno Danima hrvatskoga jezika

U nedjelju, 16. ožujka 2003., u hrvatskom župnom domu "Kardinal Franjo Kuharić", HKZ Wiesbaden je zajedno s HKZ-om Rüsselsheim (obje su udruge dosada već više puta surađivale) posvetila nedjeljno poslijepodne "Danima hrvatskoga jezika" koji su u domovini tijekom dva ožujka tjedna obilježeni raznim proslavama, svečanostima i predavanjima. Načelo nedjeljnog poslijepodneva ostvareno je u potpunosti – program su ispunili članovi udruga i prijatelji za posjetitelje - članove i prijatelje.

S pjesmom Drage Gervaisa "Bog, domovina", tužnoj iseljeničkoj ispovjedi koju je na melodičnom čakavskom narječju krasnoslovila Karmela Jöckel, počeo je program. Ivo Andrijević je zatim pozdravio nazočne i obećao malo izlaganja, ali i još više pjesama na svim hrvatskim narječjima kazivanim od mladih Hrvatica koje su s tim narječjima odrastale i u srcu ih nose. Julija Jambrović je krasnoslovila pjesme Ivana Horvata "Pesnik i reč" i Bernarda Despota "Reč domača" na narječju opjevanom kao "dragi naš kaj", Dijana Tolić je preuzela pjesme na odmjerenom narječju krševitih planina i široke Slavonije Vlade Gotovca "Ratna tmina i jezik" i Dragutina Tadijanovića "O riječima", dok je Karmela nastupila još jednom s pjesmom Drage Gervaisa "Pul ognjišća". Mladima je ipak morao pomoći Edvin Bukulin s pjesmom Tina Ujevića "Oproštaj", na narječju na kojem se pjeva o moru, a čak je i vrlo dobro krasnoslovio pjesmu "Brojalica za DRigora jazkoslnika" Tahira Mujičića govorom hrvatske manjine u Slovačkoj.

O hrvatskom jeziku je prvi govorio Edvin Bukulin u svom izlaganju "Hrvatski jezik danas". Navodim ulomke njegovog izlaganja:

U prošlosti je u hrvatskom jeziku naziv za "narod" bio: "jezik"...

Ta činjenica, istovjetnost jezika i naroda, je bila uzrokom da su Hrvati kroz stoljeća, dok im je domovina bila rascijepana između triju carstava, i kroz vrijeme dok nije imala svoje slobode, imali svoju domovinu u jeziku...

Današnje stanje u jeziku uvjetovano je nedavnim prošlošću koja je bila doista burna. Naši jezikoslovci su u nemogućim uvjetima spasili jezik. Ako prihvatimo gornju tvrdnju o istovjetnosti jezika i naroda, a u podudarnost tih dvaju pojmova u velikom dijelu njihovih sadržaja ne treba sumnjati, onda se može reći da su hrvatski jezikoslovci druge polovice 20. stoljeća spasili narod hrvatski...

Najizazovniji dokument o jezičnoj politici u Hrvatskoj u 20. stoljeću je Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika iz 1967...

Nakon objavljivanja Deklaracije (17.03.1967.) u zagrebačkom tjedniku Telegram zaredali su sastanci na temu Deklaracije...

Vjerojatno je ipak najznačajniji sastanak 16. prosinca 1967. u CK SKH što ga je bio sazvaio i kojim je rukovodio Miko Tripalo kao tadašnji šef hrvatskih komunista. Na tom je sastanku najviše govorio Antun Žvan ... koji je napao Deklaraciju kao *tekst kojega je CK odbacio i kojega je odbacila naša javnost... Novosadski dogovor je ono što treba poštovati i provoditi...*

Dr. Ljudevit Jonke, u to vrijeme predstojnik Katedre za suvremeni hrvatski jezik Filozofskog fakulteta u Zagrebu, je rekao da se o jeziku ne može raspravljati ni samo politički ni samo znanstveno, nego treba znanstveno-politički. On tvrdi da tim jezikom ne govore samo dva naroda, nego barem tri ako ne i četiri. Takvo je obrazlaganje njemu u onom trenu bilo potrebno, da ukaže na nemogućnost rješenja problema o nazivu i upotrebi jezika koji bi zadovoljio sve govornike tog jezika... *Novosadski dogovor je samo djelomično izraz naučnih gledanja. On je nastao u unitarističkom razdoblju naše zajednice, kada se težilo da sve bude što jedinstvenije... Kad uzmete prvu točku, koja kaže da je naš jezik jedinstven onda to nije naučna istina... Formirana je i Jugoslavenska terminološka komisija pod predsjedanjem prof. Bartoša. Ja sam bio u toj komisiji kao član, i mi smo morali zaključiti da se ne može ići na izjednačavanje terminologija, da je to toliko različito...*

Politički naziv - srpskohrvatski (ili neki slični dvostruki naziv), kojega su mnogo desetljeća upotrebljavali za nepostojeći jezik, ostavio je među naše suvremenike traga... Još danas se ponekad u medijima, ali i u privatnim razgovorima, osobito ako se govori njemački, engleski, francuski... taj izraz znade upotrijebiti... On je obezvrijeđen, poprimio je čisto politička obilježja, izraz je nametanja jednom narodu, hrvatskom, jednog drugog jezika, srpskog. Zato je izgubio uporabnost i u znanosti, jer stvari samo zamagljuje, komplicira, bez velikih tumačenja nije jasno što se želi reći... Dalibor Brozović za jezične rasprave o pojavnosti govora među južnim Slavenima predlaže naziv srednje-južnoslavenski govori a ne srpskohrvatski ili hrvatskosrpski govor...

U Hrvatskoj su postojale (i još postoje) tri struje jezikoslovaca: prvi koji su svoj jezik zvali (zovu) hrvatskosrpski (jugoslavenski) u zapadnoj varijanti (kriptojugoslaveni), drugi koji svoj jezik zovu hrvatski književni jezik, jer se je, kažu, i prije osamostaljenja Hrvatske optimalno izgradio pa mu sada preostaje samo mirno nastavljanje izgradnje, a naziv je izvođen hraprom Deklaracijom i treba se držati tekovina postignutih u žilavoj borbi od više desetljeća u zadnjoj Jugoslaviji, i treći koji jezik kojim govore i pišu i o kojemu znanstveno raspravljaju zovu jednostavno hrvatski jezik...

Zanimljivo je uočiti kakva bi bila budućnost hrvatskoga jezika na duži rok kad bi prevladala prva ili druga skupina... Prva bi dovela jezik do utapanja u srpski, jer joj

je osnovno načelo: ako u hrvatskom postoje dva istoznačna izraza, treba po mogućnosti odabrati onaj koji postoji i u srpskom. Druga ima potpuno suprotan pristup: treba uporabiti izraz koji je samo hrvatski, pa bi na duži rok odvela hrvatski jezik daleko od srpskoga.

Za hrvatski jezik su važni samo unutarnji razlozi kako nešto treba izgledati a kako to netko drugi kaže ili piše nije važno. Ipak ja ne mislim tako isključivo, jer ne bi bilo dobro ne vidjeti ništa što prelazi rub vlastita tanjura, ali ne ćemo se više pitati samo kako je nešto u srpskom riješeno, nego i u slovenskom, i u češkom, i u francuskom...

Ne treba slijediti ni prvu ni drugu skupinu, nego ono što je hrvatsko treba i upotrebljavati, bez bojažljivog ispitivanja je li možda nešto i srpsko. Na prvi i drugi način bismo izgubili mnogo vrijednih stvari, lijepih riječi, sočnih izraza poput: kruh – hljeb, ukrušenje – uhljebljenje.

Jezična politika RH treba jezikoslovcima omogućiti mirno i sredeno traženje najboljih rješenja za jezične probleme kojih će uvijek biti. I onda će ta politika traženja i prihvaćati u svojim službenim tekstovima i u javnim obavijestnim sredstvima: radio, televizija, tisak, knjige, internet... Tko ne vlada hrvatskim jezikom u svim njegovim sastojcima, ne može voditi radijske ili televizijske programe, čitati vijesti, pisati za novine itd.

O svom proživljavanju hrvatskog jezika govorio je Ivo Andrijević u drugom izlaganju poslijepodneva "Iskustva s hrvatskim jezikom". Odmah je naglasio da je izlaganje pripremio zbog ljubavi i zanimanja za hrvatski jezik, a ne zbog stručnosti, te zaključke temelji na vlastitim iskustvima s jezikom. I iz tog izlaganja navodim ulomke: Hoćemo li razloge ljubavi za hrvatski jezik tražiti u većoj ljepoti, dubljoj izražajnosti, većem bogatstvu kojima se izdiže iznad drugih jezika? Ne, nećemo varati sami sebe. Znanstveno motreno, hrvatski je ravnopravan svim razvijenim svjetskim jezicima, nije ni bolji ni lošiji. Je li nam drag naprosto zato što je naš, što je dio našeg hrvatskog bića, što u njega možemo istopiti sve svoje osjećaje, što nas Hrvate – uz mnoge ostale osobine – veže u jedan narod? Da, pravi razlog je naše domoljublje koje je nezamislivo bez ljubavi prema jeziku. No ja ipak ne odustajem i tražim kako još – osim domoljublja – uzdići hrvatski iznad pokojeg drugog jezika. To pokušavam na ovaj način: ako po znanstvenim mjerilima nije bolji, može li biti vrjedniji od nekih drugih jezika? Svoje uvjerenje da može, pravdam odnosom prema jeziku, jer tvrdim da je jezik koji se s mnogo ljubavi njeguje i kojemu se puno pažnje poklanja vrjedniji od jezika koji se ne njeguje i prema kojemu se ravnodušno odnosi. Vrjedniji je zato, jer na ljestvici stvari važnih u životu zauzima više mjesto. Zato ja uporno zagovaram negu hrvatskoga jezika i pažnju pri uporabi, iako nisam stručan za jezična pitanja...

Hrvatski se po svojoj važnosti i raširenosti ne može mjeriti sa svjetskim jezicima poput engleskog, francuskog, španjolskog ili njemačkog. To će mi odmah gurnuti pod nos oni koji o valjanosti jezika sude jedino po učinkovitosti sporazumijevanja, jer, reći će, to i jest uloga jezika, sve ostalo je sporedno. Puko sporazumijevanje je međutim tek jedan vid uporabe jezika, i teško bih se složio da je jedan drugi vid takoreći nevažan – ljepota

izražaja, umjetnost riječi. Jezik je još daleko od toga da služi samo sporazumijevanju, književnost živi od lijepo riječi, dobri govornici su vrlo cijenjeni, jer privlače slušatelje. Štoviše, jezik ne zadovoljava samo našu svakidašnju potrebu za lijepim, on je upravo nepresušni izvor najdubljih umjetničkih doživljaja. Tu treba naglasiti, umjetničke doživljaje nam omogućava samo hrvatski jezik, jer ostalima ne vladamo dovoljno. Za mene je to itekako valjan razlog ljubavi i njege hrvatskoga jezika...

Mučno iskustvo s obezvrjeđivanjem jezika doživio sam za dugog službenog boravka u Beogradu gdje sam danonoćno bio okružen govornim i pisanim srpskim jezikom i nisam se mogao načuditi s koliko se nepažnje, upravo omalovažavanja, Srbi služe vlastitim jezikom. Ponekad bih ih u čudu zapitao – zar nije pravilno ovako, zar se to ne piše tako i tako, zar nema srpske riječi za to i to – na što bi odgovor otprilike bio – "ma ajde bre, razumeo si me, šta hoćeš". Tada sam prvi put počeo razmišljati o tome koliko se moje ionako loše mišljenje o srpskom jeziku još više pogoršalo kad sam vidio da ga ni sami Srbi ne cijene. Njihova omiljela uzrečica – govori srpski da te ceo svet razume – odjednom je dobila još jedan smisao osim onog velikosrpskog, time Srbin kao da želi reći – govori jednostavno kao ja, ne zamara me jezikom!..

Dodajem još jednu usporedbu: engleski i američki. U mnogim susretima s Englezima i Amerikancima čak je i meni koji ne vladam odlično engleskim, bila razvidna razlika u odnosu prema jeziku – Englezi traže jezične nijanse, trude se reći ne samo točno nego i lijepo, dok Amerikanci uvijek traže najkraći i najjednostavniji put, čak se time ponose...

Iskustava s umjetničkim doživljajem ima bezbroj samo što čovjek rijetko o njima razmišlja u svezi s jezikom. Već u djetinjstvu se susrećemo s dobrom dječjom knjigom, kasnije nas knjiga prati kroz cijeli život, ali umjetnički dojam vežemo uz proživljavanje opisanih događaja i dočaravanjem predstavljenih likova. U pjevanju i glumi nam je ljepota riječi nešto što se samo po sebi razumije. U umjetnosti jezik nije sam sebi svrha, ali ljepota, dubina i jasnoća izražaja igra važnu ulogu u duševnom sudjelovanju, prepuštanju dojmovima koje umjetnik u nama želi pobuditi, napuštanju zbilje i uranjanju u njegov svijet. Umjetnički doživljaj oplemenjuje srce i dušu, obogaćuje naš duševni život, a zato trebamo i ljepotu jezika i ljubav prema jeziku i poznavanje jezika...

Mnoga nova iskustva u svezi s hrvatskim jezikom, a osobito točnija prosudba o odnosu Hrvata prema hrvatskom, i to ne samo kao izraz domoljublja, nego po tome koliko im vrijedi, koliko mu pažnje poklanjaju i koliko ga njeguju, postala su moguća, barem meni, tek stjecanjem nezavisnosti. U hrvatskom se jeziku pojavilo mnogo tzv. novih riječi. Svijet nas je optuživao da "izmišljamo" hrvatski samo da bi bio što različitiji od srpskog. Tada sam pročitao odgovor jednog jezikoslovca koji me je naveo da uporabu tih tzv. novih riječi shvatim ne kao neko vraćanje na nešto nego kao prirodni nastavak nečega, kao daljnje kretanje naprijed nakon zastoja. On je na primjeru pet-šest riječi, koje su naročito prokazivane kao ustaške, pokazao da sve te riječi nalazimo u djelima hrvatskih književnika i znanstvenika od srednjeg vijeka

do Jugoslavije, kad se nasilno zamjenjuju srpskima... Hrvatski jezik je tako ukorijenjen u hrvatskoj književnosti, da je lako provjeriti koliko je koja riječ hrvatska, neko bi izmišljanje bilo sasvim suvišno...

Nevolja, koja je u Jugoslaviji snašla hrvatski jezik nije ni približno potjecala samo od srbizama, nego od mnoštva rusizama, a zatim i turcizama, koji su preko srpskog trojanskog konja ulazili u hrvatski. Srbi su za svoj jezik slabo marili i taj nemaran odnos su i nama nametali. Moj je pomalo obeshrabrujući zaključak da smo se dosta lako riješili većine srbizama, rusizama i turcizama, ali se (još) nismo oporavili od naslijeđenog nemara prema jeziku...

Hrvatskom jezikoslovlju nema prigovora, naprotiv, stvara najbolje uvjete za porast ugleda i vrijednosti hrvatskoga jezika. Hrvatska ima vrsne jezikoslovce i ima petostoljetnu književnost koja jezikoslovcima služi kao siguran oslonac. Put koji treba slijediti jasno je zacrtan, ustvari je to autocesta, a ne put, jer je široka, udobna i ne krivuda...

Hrvatsku suvremenu književnost i umjetnost općenito, ne možemo toliko hvaliti kao jezikoslovlje, ali još uvijek zaslužuju prolaznu ocjenu. Slično je i s pisanim dokumentima državnih, županijskih i općinskih ureda i uprava...

Kad krenemo dalje, nemar odjednom naglo raste, toliko da se pitamo, čemu nam vrsni jezikoslovci i bogato književno nasljedstvo? Govorim o javnim medijima, tisku i televiziji, koji su s jedne strane srbizme i rusizme izbacili ali se guše u tuđicama za koje više i ne znamo dolaze li iz američkog engleskog, talijanskog, francuskog, njemačkog, a što na kraju nije ni važno. Prekomjernom uporabom tuđica omalovažavamo i obezvrjeđujemo

hrvatski jezik, sustavno ga uništavamo izbacivanjem valjanih, dokazanih, stoljetnih hrvatskih riječi koje točno isto kazuju što i tuđice, ali se za razliku od tuđica, divno uklapaju u hrvatski jezik, po zvuku i po pismu, daju mu prirodnu ljepotu, savršenstvo skladne cjeline. Tuđice su opravdane tamo gdje nema hrvatske zamjene, čak i tada ih treba uvesti na preporuku znanosti a ne stihijski. Nepotrebne tuđice, bude li se njihova neodgovorna, prekomjerna uporaba nastavila, mogle bi čak oštetiti gramatički i pravopisni sustav hrvatskoga jezika, promijeniti njegove izražajne oblike. Previše tuđica, više nego što jezik može podnijeti, dovest će do naopakog razvoja – umjesto da se tuđice prilagode jeziku, počet će se jezik prilagođavati tuđicama...

Na kraju bih vrlo rado želio čuti od vas kako ocjenjujete pisanje Riječi. Uredništvo je, uz suglasnost predsjedništva i sljedom statuta HKZ-a, kao temelj svake suradnje, čak kao temelj izdavanja Riječi, proglasilo jačanje njege i ljubavi za hrvatski jezik. Usporedite bilo koji članak iz Riječi s bilo kojim člankom iz hrvatskog tiska podjednake dužine. Izbrojite tuđice u jednom i drugom članku i odgovorite jesu li oba članka podjednako jasna. Odgovorite i na to koji od njih, pročitan na glas ugodnije zvuči.

Zabrinutost Ive Andrijevića srećom nije pomutila ugodaj poslijepodneva. Nekoliko uspelih šaljivih primjera o "hrvatsko-njemačkom" t.j. o tome kako mi iseljenici trpamo njemačke riječi u hrvatsku gramatiku i hrvatske riječi u njemačke rečenice pokazali su da je svijest o potrebi njege hrvatskog jezika itekako živa.

(IvAn)

Edvin Bukulin i Ivo Andrijević svojim su izlaganjima o hrvatskom jeziku potakli posjetitelje na razgovor

Otvorenje župnog doma snažno potaklo djelovanje HKZ-a

Godišnja skupština HKZ-a Wiesbaden održana 23. ožujka 2003. godine

Pozivu na godišnju skupštinu HKZW odazvalo se četrdesetak članova. Čim sam ušao u dvoranu, osjetio sam neko ugodno ozračje, vidjelo se da među članovima Zajednice ima i onih koji misle i na kulturu življenja. Stvarno je to lijepo da nas ima tako različitih pa se upotpunjujemo.

Predsjednik zajednice, **Ivo Andrijević**, je otvorio godišnju skupštinu, pozdravio nazočne i naglasio kako je ovo skupština između izbornih skupština, dakle radi se samo o izvješćima o radu, podvizima, događajima, uspjesima i neuspjesima Zajednice kroz proteklu godinu.

Ponajprije je pozvao nazočne da minutom tihe sabranosti odaju poštovanje preminulom članu zajednice Krešimiru Žigriću. On je bio član zajednice od samih njezinih početaka.

U svom izvješću predsjednik ističe da Zajednica radi na svim područjima djelovanja koji su Statutom predviđeni, na nekima uspješnije, a na nekima manje uspješno. Dvije su ipak činjenice koje su kroz prošlu godinu snažno utjecale na rad Zajednice a to su: s jedne strane opća neimaština, tj. pomanjkanje novca na razini njemačkih komuna i gradova za podršku nekih naših zamisli što nam otežava ostvarenje pojedinih zahtjevnijih i skupljih kulturnih projekata, a s druge strane otvorenje Hrvatskog župnog doma Kardinal Franjo Kuharić je snažno potaklo naše djelovanje. Domom se smijemo služiti po potrebi, zahvaljujući izvanrednoj suradnji sa župnikom fra Antom Bilokapićem, kao i sa časnom sestrom Auksilijom i tajništvom župnog ureda. To nam je dalo neslućene mogućnosti u našem radu.

Sljedom godina neke od mnogih djelatnosti naše zajednice razvile su se do te mjere da su postale svojevrsni naš znak raspoznavanja: časopis Riječ, folklorna skupina i Predbožićna večer. O svemu tome bit će kasnije još riječi. – Suradnja s MH i HSK nam je vrlo važna. To je naročito došlo do izražaja prigodom proslave 160 obljetnice osnutka MH. Suradnja s HSK-om se vidi i po tome što su naša tri člana izabrana u predsjedništvo te – barem prema zamisli – krovne ustrojbe hrvatskih društava u Njemačkoj. Još je jedno područje gdje je HKZW u zadnje vrijeme postala djelatna, a to je prosvjetiteljstvo. Održavamo tečajeve njemačkog i hrvatskog jezika, a u zadnje vrijeme i tečajeve služenja računalom. S time kanimo nastaviti, štoviše još pospješiti, kazao je predsjednik HKZW.

Nakon toga je tajnica **Kornelija Reitel** u kratkim crtama prikazala način poslovanja HKZ-a: Predsjedništvo se sastaje jedan put na mjesec i raspravlja o svemu što dođe

na red. Sastanci su javni i svatko je dobro došao. Dopisništvo se ponajviše vodi elektronski. O svemu se vodi zapisnik i sve je uredno složeno u arhivu. Kako bismo Državnom uredu za financije mogli dokazati da smo dobrotvorna udruga moramo svake tri godine podnijeti izvješće o financijama i radu Zajednice. Suradujemo s Uredom za kulturu i Uredom za integraciju grada Wiesbadena, s Vijećem stranaca, s Generalnim poslanstvom RH u Frankfurtu, s Maticom hrvatskom i Maticom iseljenika, s HSKNJ-om, AMAC-om, HKZ-om u Mainzu, Frankfurtu i Rüsselsheimu, a najviše, naravno, s Hrvatskom katoličkom župom.

Podjela obavijesti pri kraju godišnje skupštine

Rizničar **Juraj Štambuk** je prikazao financijsko poslovanje: Ono je, može se reći, stabilno. Nešto je lošije nego prošle godine, a to zbog izostalog prihoda s božićne priredbe.

Uz veliki napor i trud, kaže dopredsjednica i glavna urednica Riječi **Biserka Andrijević**, uspijevamo i dalje uređivati i redovito izdavati Riječ. Razlog tome je mali broj urednika, pa je svatko tko želi pisati dobro došao. Skrenula je pozornost na ovitak koji se od jubilarnog broja, broja 30. tiska u boji, a to je omogućeno povoljnim uvjetima tiskare u Taunussteinu. Ističe podizanje razine tehničke kakvoće lista što je uvjetovano elektronskim tiskom, a o kakvoći sadržaja ne želi govoriti: "O tome trebaju suditi čitatelji i javiti nam se pokojim pismom".

U folklornoj grupi nas ima dvanaest žena u najboljim godinama, počela je svoje izvješće vjećnica **Nada Višak**. U zadnje vrijeme nam se je pridružilo nekoliko mlađih djevojaka, tako da je prosječna dob nešto pala. Grupa se je uspješno održala usprkos činjenice što je ostala bez voditeljice te su se članice cijelu godinu sastajale i vježbale same. Tihana Zubek je bila spriječena, ali saznajemo da će poslije Uskrsa ponovo preuzeti vodstvo grupe. To će biti prilika da se uz vježbanje naučiti i

pokoji novi ples. Ako nam se netko želi pridružiti, dobro je došao!

Nakon toga je dopredsjednik **Mate Grgat** prikazao kuglačku skupinu HKZ-a: "Nije tako davno da sam se skupini pridružio. Bio sam ugodno iznenađen ugođajem veselja i zabave. Svrha je te grupe druženje kroz igru (kuglanje), razgovor, proslave pokojeg rođendana uz kolač, pjenušac i slično. Podijelimo se i u grupe, pa tu bude i pravog natjecanja. Natjecateljski duh dolazi do

izražaja naročito kod ženskih članova grupe. Sve troškove snose sami kuglači. U veljači smo otišli na izlet u Steinau i Gelnhausen – bila su to dva lijepa dana", rekao je Mate Grgat.

S još nekoliko tekućih obavijesti o tečajevima, pripremi četverodnevno izleta u Budimpeštu ili Prag i nedjeljnim poslijepodnevim završio je glavni dio skupštine. Usljedio je druženje uz kolače, kavu, vino i razgovor.

(EBu)

Kuglanje i kultura

"U zdravom tijelu zdrav duh" bila je misao-vodilja za članove kuglačke skupine kad su odlučili spojiti kuglanje za tijelo i razgledavanje srednjovjekovnih gradića za dušu

Kuglačka skupina Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden priredila je za svoje kuglače dvodnevni izlet u stotinjak kilometara udaljeni gradić Steinau. Krenulo se 22. veljače, u prekrasno, suncem obasjano, subotnje jutro.

Steinau je stari, povijesni gradić smješten u dolini rijeke Kinzig između Vogelsberg-a, Spessart-a i Rhoen-a, a poznat je kao mjesto u kojem su braća Grimm, utemeljitelji germanistike i skupljači i pisci dječjih bajka, proveli svoje djetinjstvo i ranu mladost. Braća Grimm rođena su u Hanau 1785./1786., a u Steinau, rodno mjesto svoga oca, doselili su 1791. godine. Živjeli su u kući sagrađenoj 1562. u čijem prizemlju su bili državni uredi gdje je radio otac, a katom su raspolagali privatno. Ta kuća i danas postoji, vrlo je dobro očuvana i nosi ime "Kuća braće Grimm". Sve do 1975. u toj je kući bio mjesni sud i razni uredi gradske uprave, a tek 1998. je preuređena u muzej posvećen životu i djelu braće Grimm.

To je bila jedina znamenitost u Steinau, od više njih, koju smo tog vikenda mogli posjetiti i razgledati. Svim ostalima: dvorcu sagrađenom između 1528. i 1556. na ruševinama tvrđave iz 13. stoljeća, Gradskoj vijećnici iz 1561., crkvi sagrađenoj između 1481. i 1511., mogli smo se diviti samo izvana. Razlog tome je što je sve bilo zatvoreno, jer još nije počela turistička sezona. Mogućnost razgledavanja je ipak postojala, trebalo je samo na vrijeme nazvati turističku zajednicu u Steinau i najaviti se, što smo mi nažalost propustili.

Pomalo razočarani što ne možemo sve vidjeti krenusmo u šetnju kroz uspavane uličice gradića koji je svojim izgledom i sam podsjećao na jednu od Grimmovih bajka. Šetnju nastavismo uz Kinzig uživajući u lijepom vremenu i toplini sunca.

Poslije večere u hotelu na programu je bilo kuglanje. Bilo je to još jedno malo razočaranje, jer je hotelska kuglana bila sasvim drugačija od one na koju smo mi navikli, kugle nas ovdje nisu htjele slušati. Ipak nas to nije obeshrabrilo, uz dosta šale i smijeha proveli smo lijepu u ugodnu večer.

Drugi dan, u nedjelju okupili smo se na doručku. Raspoloženje je bilo dobro, a kako smo u Steinau već "sve" vidjeli odlučili smo se uputiti u obližnji gradić

Gelnhausen. Ta odluka pokazala se kasnije vrlo dobrom.

Stigavši u Gelnhausen saznali smo da je u okviru "Svjetskog dana turističkih vodiča" priređeno razgledavanje grada pod stručnim vodstvom i to na devet točaka u gradu, što je značilo da smo mogli razgledati i saznati sve najzanimljivije.

Prvo smo razgledali Marijinu crkvu iz 12./13. stoljeća čija je gradnja trajala punih sedamdeset godina i koja svojom arhitekturom svjedoči o vrlo uspjelom prijelazu stilova, iz romanike u gotiku.

Put nas je dalje vodio na središnji gradski trg na kojem je bilo priređeno malo slavlje i na kojem nas je dočekala dopadljiva voditeljica ispričavši nam slavnu povijest Gelnhausena. Saznali smo da je tvrđava Gelnhausen 1170. prešla u vlasništvo cara Friedricha I., zvanog Barbarossa (Riđobradi), koji je tvrđavu izgradio u carski dvor i tu utemeljio grad, pa se Gelnhausen po njemu i danas spominje kao "Barbarossin grad", da je 1180. postao carska (državna) kovnica novca, da je bio važno trgovačko središte i da su ga posjećivali svi njemački carevi, a između ostaloga da je u Gelnhausenu rođen i Philipp Reis, izumitelj telefona.

Nije bilo teško otići u povijest, jer prizor oko nas je bio čudesan: plavo nebo, blještavo sunce i svuda stare, dražesne kuće kao iz neke davne priče. "Fachwerkhäuser" - kuće građene od drvenih gređa ispunjenih glinom i slamom, bile su prekrasno obnovljene, živo obojene i dijelom izrezbarene. Vidjeli smo i najstariju takvu kuću u Hessenu - "Gotsku kuću" - sagrađenu 1346. godine. Potom smo razgledali ruševine Carskog dvora i izašli van gradskih zidina da bi prošetali uz rijeku Kinzig. Kako je vrijeme bilo lijepo i kako nam se nije dalo ići doma napustili smo obale Kinzig-a i uspjeli se na brežuljak iznad Gelnhausena. Gore smo zastali zadivljeni pogledom koji nam se pružao. Na kraju smo prilično umorni od dugog razgledanja i šetnje, ali i vrlo zadovoljni onim što smo vidjeli, krenuli kući. Moramo priznati, imali smo sreću, jer osim hotela i kuglane ništa nije bilo planirano, već je omogućeno lijepim vremenom, a da to nije dovoljno, trebala bi nam biti pouka za drugi put.

(BAn)

Nebriga za iseljeništvo

Sjednica Središnjeg odbora HSK-a održana je u Zagrebu od 26. – 28. ožujka 2003.

Hrvatski svjetski kongres već jedno desetljeće okuplja Hrvate raštrkane diljem svijeta s dosta nejednakim uspjehom. Zbrojivši sva dosadašnja postignuća koja, iskreno govoreći, nisu ispunila velika očekivanja iz vremena utemeljenja, dolazim ipak do nedvojbenog zaključka: svatko tko želi dušom i tijelom biti i ostati Hrvat, misliti i djelovati hrvatski, održati bliskost s domovinom, trebao bi podržati djelovanje HSK-a, jedinog svehrvatskog saveza koji svim Hrvatima izvan domovine nudi okvir za zajedništvo i suradnju. Jedinog kažem zato, jer se drugi postojeći oblici iseljeničkog povezivanja mahom temelje na pripadnosti nekoj interesnoj skupini određenoj vjerom, strukom, osobnim sklonostima i potrebama, dijelom svijeta u kojem žive ili još mnogo čim, pa kako pojedine skupine nisu svima jednako prikladne, ne mogu, a niti ne žele, okupljati sve Hrvate nego samo ograničeni dio njih. Okupljanje u takvim skupinama uže zamišljenih namjena i ciljeva koje zadovoljavaju posebno izražene osobine pojedinca itekako je potrebno i korisno, te nipošto nije u suprotnosti s težnjom HSK-a za okupljanjem svekolikog iseljeništva. HSK ne može biti bilo kakva zamjena, nego tek prirodna dogradnja svim drugim oblicima okupljanja. Važnost dogradnje zvane HSK, još je međutim nedovoljno shvaćena u iseljeništvu, a pogotovo u domovini, iako se može jednostavno ustvrditi – s jedne strane daje osjećaj pripadnosti velikoj hrvatskoj obitelji bilo gdje u svijetu se nalazili, a s druge strane služi javnom izražavanju i pokazivanju te pripadnosti bilo gdje u svijetu se nalazili. Možda ne bi bila pretjerana usporedba s nekom vrstom hrvatske iseljeničke iskaznice!

Vrlo dobar uvid u djelovanje HSK-a i nejednake uspjehe u raznim dijelovima svijeta omogućila je sjednica Središnjeg odbora u Zagrebu koja je počela u srijedu, 26. ožujka ujutro i završila u petak, 28. ožujka u podne. Dva puna dana se izvještavalo i raspravljalo od jutra do navečer, čak je i večera služila ne samo za okrjepu nego i za susrete i razgovor s hrvatskim stranačkim čelnicima. Treći dan dopodne posvećen je zaključcima, smjernicama, izvješću za javnost i podjeli nagrada.

Meni je susret u Zagrebu prije svega poslužio za usporedbu svega što znam o HSKNJ-u (a uvijek tvrdim da znam vrlo mnogo) s onim što sam saznao o ustroju i radu drugih nacionalnih ogranaka HSK-a

o kojima sam dosada vrlo malo znao. Pišući o tome vjerujem da bi nacionalne ogranke HSK-a mogao otprilike svrstati u tri grupe, jer pisati o svakom pojedinom bi zauzelo previše prostora, a možda i zamorilo čitatelja.

Fra Šimun Šito Ćorić (2. s desna) vodi sjednicu

U prvu grupu spadaju hrvatske nacionalne manjine u bližem i daljem susjedstvu Hrvatske koje svoju hrvatsku pripadnost i samosvojnost održavaju i njeguju stoljećima. Zemlje u kojima su Hrvati kao manjine vrlo dobro ustrojani i okupljeni su: Češka, Slovačka, Austrija, Mađarska, Italija, Srbija i Crna gora i Rumunjska. Možda tu treba ubrojiti i Sloveniju i Makedoniju iako je do doseljenja većeg broja Hrvata u te zemlje došlo tek zadnjih desetljeća. Kako su Hrvati u tim zemljama već ustrojani kao manjine (osim Slovenije i Makedonije) nije bilo potrebe za utemeljenjem nacionalnog kongresa, oni su kao manjina izravni članovi HSK-a. Ova grupa zadivljuje upornošću, ustrajnošću, uspjesima u održanju hrvatske samosvojnosti i privrženosti hrvatsvu, jednako danas kao i u prošlim stoljećima.

Drugu grupu čine Hrvati čiji su pretci zbog beznađa neimaštine (i maćehinske monarhije) poput mnogih drugih Europljana (Iraci, Talijani, Grki) krenuli "trbuhom za kruhom" u prekomorske zemlje, a poslije strahota drugog svjetskog rata pridružio im se je novi val hrvatskih iseljenika bježeći pred komunističkim progonima. Razmjerno je mali udio Hrvata koji su pristigli zadnjih desetljeća tražeći bolji životni standard. Riječ je naravno o Kanadi, Americi, Australiji i zemljama Južne Amerike (Argentina, Čile, Peru, Paragvaj). Udruživanje Hrvata u tim zemljama je vrlo raznoliko, nisu svi članovi nacionalnog kongresa, ali skoro svi barem s njim surađuju, stalno ili povremeno. Time nacionalni kongresi imaju snage i utjecaja, a u

Americi, Kanadi i Australiji i znatnih materijalnih sredstava za poneke zahtjevne programe. Rekao bih da je danas ta grupa nacionalnih kongresa okosnica HSK-a.

Treću grupu čine Hrvati u zapadnoj Europi koji su najbrojniji, ali ne i najbolje ustrojeni. Većinom su to oni koji su došli "na privremeni rad u inozemstvo", dok su oni koje su progonili srbo-komunisti (poslije drugog svjetskog rata i osobito poslije Hrvatskog proljeća) u manjini. Naravno da među pojedinim zemljama i nacionalnim kongresima ima razlika (na primjer HSK u Švicarskoj i HSK u Švedskoj rade puno uspješnije od HSK u Njemačkoj), ali mnogo toga im je ipak zajedničko:

- Hrvati su razmjerno nedavno došli
- često idu u domovinu, jer ih od domovine ne razdvaja ocean
- mnogo rjeđe žude za hrvatskim društvom, a još manje za redovnim okupljanjem u nekoj hrvatskoj udruzi
- mnogi od njih ne uspijevanju, čak se i ne trude, djecu odgojiti u hrvatskom duhu
- bez izgleda na dobivanje statusa nacionalne manjine u zemljama u kojima žive, a prepušteni sami sebi glede priprema za povratak u domovinu, te odgađajući taj povratak u nedogled, većina njih je izložena "utapanju" u društvo zemlje domaćina, t.j. nestajanju kao Hrvata

Nisu ovo nikakva nova opažanja, ali ona se na jednom skupu koji okupi Hrvate iz cijelog svijeta, upravo nameću zbog neizbježne izravne usporedbe. Još mnogo toga bi trebalo reći o "vječno privremenim" Hrvatima, o teško pojmljivom domoljublju koje se tako rado iskazuje i pokazuje, ali naglo presahne čim zahtijeva i najmanju žrtvu, o brzom gubljenju nade i odustajanju čim su vijesti iz domovine loše, o svakidašnjici koja se nimalo nije promijenila iako je višestoljetni san o Hrvatskoj državi postao zbilja, ali daljnje nabranje bi nas predaleko odvelo od HSK-a. Završio bih ulomak o trećoj grupi tvrdnjom da mnogo manje pridonosi uspjehu HSK-a nego što bi se to po brojnosti Hrvata, blizine domovini i upućenosti u domovinska zbivanja moralo očekivati.

U razlaganjima i raspravi se čulo mnogo toga, za vrijeme radnih večera postavljali smo pitanja čelnicima hrvatskih stranaka, a iz svega toga pokušat ću izdvojiti ono što je po mojoj prosudbi najvažnije:

Na sudionike je težak dojam ostavilo izvješće Zdravka Kordića, predsjednika Društva hrvatskih književnika Herceg-Bosne o položaju Hrvata u drugoj hrvatskoj domovini. Ne samo međunarodna zajednica (osobito njen bivši opunomoćenik

Petritsch), nego i Republika Hrvatska, zanemaruju jedan od tri konstitutivna naroda do te mjere da je Hrvatima ugrožen goli opstanak. Kordić se žali i na nesposobnost i kratkovidnost političkog vodstva hrvatskog naroda u BiH, koji nisu spremni saslušati savjet i mišljenje kulturnih djelatnika i hrvatskih intelektualaca. Na upit o podršci Matice hrvatske, Kordić odgovara vrlo pohvalno, žaleći što je to usamljen primjer svesrdne brige i pomoći. Predsjedništvo HSK-a izvješćuje o tužbi HSK-a protiv Wolfganga Petritscha i međunarodne zajednice podnijetom sudu u New Yorku, jer su hrvatski narod u BiH oštetili za 300 milijuna dolara uskraćene pomoći. Na kraju još jedna napomena o odnosu HSK-a prema Bosni i Hercegovini: Hrvati u BiH nisu zastupljeni u HSK-u, jer nisu ni manjina ni iseljenici nego najstariji narod, pa je BiH uz Hrvatsku, druga domovina hrvatskog naroda prema kojoj se HSK zato i odnosi kao prema domovini.

Sadašnju hrvatsku vladu ne zanima HSK, a pokušali to opravdati time da HSK nije pravi sugovornik, jer zastupa samo mali dio iseljništva, mora odgovoriti s kim u iseljništvu uopće razgovara? Zašto ne pomogne jačanju HSK-a prihvaćajući ga kao sugovornika u nadi da će u dogledno vrijeme uspjeti okupiti veći dio iseljništva? Želi li uopće povezivanje iseljništva na temeljnim pitanjima i razgovore s njegovim predstavnicima bez obzira bio to HSK ili neki drugi savez?

Zastupnici iz Makedonije, Njemačke i Italije

Kod mnogih sudionika sjednice nije se mogla prečuti nada u bolji odnos predstavnika vlade prema HSK-u nakon izbora zbog očekivane pobjede HDZ-a. Moj pokušaj upozorenja da se nadanja ne smiju vezati uz jednu stranku, nego uz opću promjenu politike prema iseljništvu svih budućih vlada, bez obzira koje stranke pobjede na bilo kojim izborima, otklonjen je kao suvišan, jer HSK djeluje isključivo vanstranački. Ipak dodajem vlastitu primjedbu: bivša vlada je uistinu pokazivala veliko zanimanje za iseljništvo, pa tako i za HSK, ali sustav suradnje, dogovora i povezivanja iseljene Hrvatske s domovinom nije ni osmišljen a kamoli uspostavljen.

Mnogo se prigovaralo novom izbornom zakonu – s

punim pravom. Mogućnost dopisnog glasovanja, na zapadu uobičajenog kao nešto najprirodnije, nije predviđena, zastupljenost iseljeničtva u Saboru je ukinuta. Opet dodajem vlastitu primjedbu: koliko god bi svakoga u domovini trebalo zanimati što tako brojno iseljeničtvo ima za reći, ipak iseljenička zastupljenost u saboru ima smisla samo ako će naši zastupnici raditi za naše potrebe, a ne za potrebe bilo koje stranke. A za naše potrebe bi isto tako mogla raditi na primjer Hrvatska matica iseljenika ili stručni odjel nekog ministarstva ili neki vladin odbor...Nevolja je u nemaru i nebrizi a ne u ovakvoj ili onakvoj zastupljenosti.

Velik uspjeh za HSK je dogovor s Hrvatskim tjednikom Fokus o izdavanju stranica u Fokusu namijenjenih HSK-u u dvotjednom razmaku. Značaj tog dogovora je u tome što će se te stranice čitati u domovini, a ne samo u inozemstvu kao što je to prije bio slučaj s dodatkom Večernjem listu, Dom i svijet. Fokus time čini veliku uslugu HSK-u i cijelom iseljeničtvu i time još jednom potvrđuje svoju primjerenu zauzetost za objavljivanje prave istine o pravoj Hrvatskoj. Riječ će nastojati u sljedećem broju objaviti sve pojedinosti o pretplati.

HSK je poslao dvije grupe predstavnika u posjetu onima kojima su nas željeli primiti i s nama razgovarati. Jedna grupa je posjetila junaka domovinskog rata, generala Janka Bobetka, u bolnici u Dubravi, gdje je usprkos onemoćalosti i iscrpljenosti zbog bolesti želio u najkraćim crtama čuti ono najvažnije o HSK-u. Duži razgovor liječnici nisu mogli dozvoliti, ali je i ovako kratka posjeta jasno pokazala zahvalnost iseljeničtva svim hrvatskim braniteljima. Druga je grupa (kojoj sam se i ja pridružio) posjetila Nacionalnu i sveučilišnu biblioteku na poziv prof. Branka Hanža, novog voditelja odjela Zbirke iseljeničkog tiska. Posjeta je bila vrlo zanimljiva, jer smo uz razgovor s prof.

Hanžom imali prilike upoznati postupak i vidjeti kako se sprema iseljenički tisak. Mnoge naslovne stranice smo prepoznali, a mene je posebno obradovala uredno složena cjelovita zbirka Riječi - glasnika HKZ-a Wiesbaden.

Radna večera za sudionike sjednice HSK i goste

Pred kraj ovog pregleda rada sjednice SO HSK-a ne želim prešutjeti tko se je sve odazvao pozivu HSK-a na susret i razgovor, a HSK je zvao svakog tko bi za iseljenike mogao ili trebao imati poruku neodvisno o stranačkoj pripadnosti. Odazvali su se HDZ, DC, HSL, LS, saborski zastupnici Milan Kovač (odbor za iseljeničtvo) i Ante Beljo, Hrvatski tjednik Fokus, Počasni bleiburški vod, Zdravko Kordić (Hrvati iz BiH), a posebno su nas svojom nazočnošću obradovale supruga pokojnog ministra obrane Gojka Šuška i supruga generala Ante Gotovine.

Središnji odbor HSK-a je završio sjednicu podjelom nagrada. Nenad Goll, dugogodišnji urednik "Maticice" nagrađen je za nesebično zalaganje za Hrvate izvan domovine, dr. Vladimir Goss je nagrađen za izgradnju mostova između domovine i iseljeničtva, muška rukometna reprezentacija Hrvatske dobila je povelju za promicanje hrvatskog imena, a Alain Finkielkraut je odlikovan kao stranac koji se najviše zauzimao za Hrvatsku.

Ivo Andrijević

Hrvatski rukometaši primaju nagradu HSK-a

Povijesna znanost o Bosni srednjega vijeka

Zemljopisni pojam Bosne je u srednjem vijeku bio površinski mnogo manji nego što je to bilo kasnije, pogotovu u današnje vrijeme. Bosna je u ranijem srednjem vijeku (do 14. st.) obuhvaćala područja oko izvora rijeke Bosne (Vrhbosna) od Drine do Vrbasa. Tek širenjem i jačanjem Bosne u 14. i 15. stoljeću širi se i zemljopisni pojam Bosne, ali to nije naša sadašnja tema.

Bosna je od samih početaka hrvatske države bila ili njezin sastavni dio ili usko s njom povezana, ili je vladala hrvatskim krajevima. To se nastavilo i u vrijeme kad je na hrvatsko prijestolje zasjele nova kraljevska dinastija koja nije bila hrvatska već mađarska: dinastija Arpadovića. Bosna je i nakon Arpadovića bila u svojevrsnoj zajednici s hrvatsko-ugarskom državom za vrijeme Anžuvina, dakle u vrijeme kad se Bosna sve više zemljišno širila i bila sve značajnija sila na ovom našem području, dakle u vrijeme kad je bila postala kraljevina. To je trajalo sve do godine 1463. kad je Bosna, ostavljena na cjedilu od zapada od kojeg je očajnički molila vojnu pomoć, bez otpora pala u turske ruke: *Bosna šaptom pade!*

Hrvatska za Petra Krešimira IV

Kao što je ostalom Hrvatskom vladao ban, tako je i Bosnom vladao ban. Da su bosanski banovi bili ravni hrvatskim banovima vidi se na pr. i po tome, što oni, nakon što je hrvatski kralj petar Krešimir IV. umro bez nasljednika, biraju ravnopravno s hrvatskim i slavonskim banom hrvatskog kralja. Tako na pr. Dominik Mandić u svom djelu *Etnička povijest Bosne i Hercegovine* donosi sljedeći izvod koji je zapisan u zborniku benediktinskog samostana

u mjestu koje se danas zove Krilo-Jesenica kod Omiša, u tzv. Supetarskom zborniku: «U prošlim vremenima u kraljevstvu Hrvata bio je ovakav običaj: bilo je sedam banova, koji su birali kralja u Hrvatskoj, kada bi kralj umro bez djece, naime ban Hrvatske prvi, ban bosanski drugi, ban Slavonije treći, ban Posige četvrti, ban Podravije peti, ban Albanije šesti, ban Huma sedmi» (str. 37). Naravno da netko koji nije u državnoj zajednici s kraljem kojega bira, onda nije niti izbornik toga kralja. Koje su to sve zemlje kojima vladaju tih sedam banova, na prvi pogled nije baš jasno. Zato Dominik Mandić dalje komentira: «Ban Hrvatske je onaj koji je banovao u kraljevstvu Hrvatske i Dalmacije od Jadrana do Gvozda. Ban bosanski je vladao srednjovjekovnom Bosnom, a ban Slavonije upravljao je hrvatskim zemljama između Gvozda i Drave, koji se krajevi od 11-st. zovu «kraljevina Slavonija» (str. 38). Dalje Mandić ne tumači supetarski tekst iako bi čitaocima (a i mene) zanimalo na što se misli kad Zbornik govori o banovima Posige, Podravije i Albanije. On samo upućuje da je o tome raspravljao u knjizi *Rasprave i prilozi iz stare hrvatske povijesti, Rim 1963.*, a to ja sad nemam pri ruci.

Poviješću Bosne su se bavile tri (ili čak četiri) povijesne znanosti: srpska, mađarska, hrvatska i u posljednje vrijeme bošnjačka. Svima njima je zajedničko to, da se bave dalekom poviješću jedne zemlje iz razloga i ugla dnevne politike. Svi oni čitaju ne baš mnogobrojne sačuvane pismene dokumente kroz naočale vlastite povijesti, tumače ih kroz potrebu i želju, kako samo njima po naravi stvari pripada Bosna.

U tome prednjači srpska povijesna znanost. Iz činjenice da je Bosna susjedna zemlja Srbiji, da su bosanski vladari imali dodira sa srpskim velemožama, da su se ponekad i ženili kćerima srpskih knezova, da se je Tvrtko I. krunio i za kralja Srbije, sve je onda njima odmah jasno: radi se o srpskoj zemlji i zemlji koju nastavaju Srbi. Što ta zemlja nimalo ne sliči na srpsku zemlju, što se ne uklapa ni geografski, ni povijesno, ni kulturološki, ni jezično, ni etnički, ni vjerski u srpsku zemlju, što su se bosanski vladari ženili i drugdje još više, što su s drugim zemljama imali još više i snažnijih i dugotrajnijih veza, to njima ne smeta. «Srpstvo»

bosanskih vladara za njih je neupitno, to je jasna stvar, iako se i na te vladare može primijeniti prethodna rečenica. Je li neki od njih katolik, to je on samo iz formalno-oportunističkih razloga. Ako neki dokument govori protiv njihove teze, onda ga nasilno interpretiraju na svoj način. U njihovom opisivanju povijesti Bosne «Hrvati se lociraju samo na desnoj obali Cetine» (Mladen Ančić, Putanja klatna, str. 9).

Druga je povijesna znanost mađarska iz 19. i početka 20. st. Glavni predstavnik te povijesne znanosti je bio L. Thallóczy. On i njegovi kolege iz činjenice da su bosanski vladari u srednjem vijeku bili vazali krune sv. Stjepana (mađarske krune) izvode prebrzi zaključak, kako je Bosna u stvari mađarska, jer iako su Turci bili osvojili Bosnu, mađarsko pravo na Bosnu nije nikada utrulo. Tumače li mađarski povjesničari i danas povijest na takav način, nije mi poznato. Bit će da su se odrekli takvog prava, ta Mađarskom ne vlada više kruna sv. Stjepana, Mađarska je danas republika.

Treća je hrvatska povijesna znanost iz istog vremena, tj. iz druge polovice 19. i početka 20. st. Hrvatski povjesničari toga razdoblja su raspravljali o sadržaju i vjerodostojnosti Qualiter-a (drugim riječima: Pacta conventa, o čemu smo pisali u Riječi br. 31), raspravljali su o bitnim odnosima Mađarske i Hrvatske, jer to je bilo vrijeme ponovnog uređenja odnosa Mađarske i Hrvatske nakon podjele carstva na austrijsku i mađarsku polovicu. Već zbog toga njihovo gledanje na povijest Bosne nije moglo ni biti samo znanstveno-akademsko, nego je bilo neminovno obojeno dnevno-političkim motivima. Ne treba zaboraviti da je o shvaćanju tih povijesnih odnosa Bosne i Mađarske «ovisilo i rješenje konstitucionalnoga položaja Bosne i Hercegovine u monarhiji» (Mladen Ančić, Putanja klatna, str. 20). U sasvim su drugom položaju bili hrvatski povjesničari nakon Drugog svjetskog rata. U to se vrijeme nije moglo ozbiljno o Bosni raspravljati osim iz vidokruga «bratstva i jedinstva». U tom smislu je zanimljivo jedno u biti književno štivo Miroslava Krležu (na povijesnu temu rake sv. Šimuna u Zadru) u kojem on već davne 1953., dakle pred pola stoljeća, na literaran način skicira srednjovjekovnu Bosnu. Krleža naime u svom eseju o škrinji sv. Šimuna u Zadru, koju je bila dala izraditi kraljica Jelisava, kći bosanskog bana Stjepana IV., žena hrvatsko-ugarskog kralja Ludovika Anžuvina, piše na svoj osebujan način. Ovdje donosim samo nekoliko izvadaka iz njegovog štiva prema Ančiću: «Treća tabla (*na škrinji, eb*) je trijumf Ludovika Anžuvina, Jelisavinog supruga, na ulazu u Zadar: ostvarenje životnog sna jedne lijepe naše djevojke iz Bobovca, koja se mukotrpno probila do napuljske, poljske, hrvatske i ugarske

krune. Da bi se taj ideal mogao realizirati, da bi jedan uzvišeni Anžuvina mogao da uzme siromašnu bogumilsku djevojku, kćerku bosanskog heretika i bandita Stipe Kotromanića iz Bobovca... Zato je trebalo zaratiti se s pravoslavnim šizmaticima, otkinuti se od patarenskog ambijenta, sprovesti očevo obraćenje od bogumilske zablude na latinski put jedino spasavajućeg rituala, a sve te isprepletene intrige u obliku mnogobrojnih fait accompli (*svršenih činova, eb*) ona je uspjela da izvede i da se to ovjekovječi na šestoj tabli, koja prikazuje katoličku lojalnu smrt njezina oca, bosanskog bana Stipe Kotromanića... Tvrtko, kasniji kralj hrvatskosrpski ... mali banski paž, koji je sav obuzet stravom smrti i vrhunaravnom pojavom sveca u ovoj dvorani, to je njen cousin (*rođak, eb*) Tvrtko, koji joj je ukrao Zahumlje kao jedan dio njezina miraza i kome se ona kao srpskom i hrvatskom kralju osvećuje mnogo kasnije...» (str. 27).

Širenje srednjovjekovne Bosne

Prije svega jedna napomena: Krležu naziva Tvrtka "hrvatskosrpskim" kraljem jer se Tvrtko prigodom krunjenja za kralja nazvao: kralj Bosni i Srbiji. Time i Krležu svjesno tvrdi, da je Bosna u srednjem vijeku bila hrvatska zemlja nastanjena Hrvatima, i samo Hrvatima, jer drugih nije još tu bilo. Drugi su tu počeli stizati tek kad su zemljom zavladao Turci, točnije rečeno Osmanlije.

Ančić u svezi s gornjim štivom, kojega on još obilatije citira, kaže: «Nije na ovome mjestu uopće potrebno pobijati sve ove romantične slike i netočnosti jednog misaonog sustava i poetske vizije u kojoj se jasno raspoznaju već pretresani historiografski motivi» (*motivi dnevno-političke potrebe, eb*) (str. 28). Daleko je čudnije, da su Krležine tvrdnje bili prihvatili neki hrvatski povjesničari toga vremena i pokušali znastvenim metodama dokazivati nedokazivo. Tako u prvom redu postupa Nada Klaić u svojoj knjizi *Srednjovjekovna Bosna* (Usp. Ančić, str. 29).

Četvrti historiografski pristup je onaj današnji bošnjački pristup koji svoje početke ima u vremenu nakon istupa M. Krleže. U ono su se vrijeme ti historiografi pozivali na Krležu, ali naravno da ovi današnji ne mogu prihvatiti izraze kao "hrvatskosrpski kralj". Ti povjesničari nisu mogli i ne mogu donijeti neke veće znanstvene rezultate, jer naprosto ne poznaju temeljne pomoćne discipline (u prvom redu latinski) za bavljenje srednjovjekovnom poviješću. Oni sustavno grade sliku Bosne kao neke "bukolike (*pastirske, eb*) zemlje autohtonih vrijednosti" bez odnosa sa susjedstvom i bez usporedbe s njime (Ančić str. 31). Naravno, ako se usporedbe provedu, onda je teško tvrditi, da ljudi koji su u Bosni u srednjem vijeku živjeli, nisu Hrvati. Stil njihova razglabanja povijesnih (pisanih) isprava osvjetljava sljedeći primjer: E. Imamović, čitajući isprave o tome kako je «bosanski kralj Tvrtko I. ... naručio dva tijela galija u Mlecima», to odmah pretvara u sentimentalnu hvalopojku nadahnutu današnjom dnevno-političkom potrebom Muslimana: «opet su se na moru sretali brodovi na kojima se viorila zasatava sa zlatnim ljljanima» (Ančić, str. 33).

Grb nad vratima u Jajačkom gradu.

Naravno, takva povijesna znanost ne može odgovoriti na osnovna povijesna pitanja kade se radi o Bosni srednjega vijeka: tko su bili ti ljudi koji su tada živjeli u Bosni, kako su živjeli, kakve su bile političke i društvene prilike, u kakvim su odnosima bili sa svojim bližim i daljim susjedima, koje su vjere bili, kako su tu vjeru iskazivali itd..

Mladen Ančić stoga i piše knjigu iz koje sam gore obilato citirao i prema kojoj je ovaj pokušaj uglavnom i napisan, knjigu kojoj je dao naslov: Putanja klatna, Ugarsko-hrvatsko kraljevstvo i Bosna u XIV. stoljeću, Zadar – Mostar 1997.

Bošnjaci, tj. Muslimani kako sebe najradije nazivaju, bili su prije dolaska Turaka ono što su bili

i drugi stanovnici Bosne: Hrvati koji su se prema pokrajinskoj oznaci označavali Bošnjacima. Ti su ljudi bili, što se tiče pripadnosti nekoj vjeri, dijelom katolici a dijelom, gledajući s katoličkog zrenika, heretici, koji su sebe zvali krstjani. Krstjani su, kad su Bosnom zavlada Turci, mahom prešli na islam i tako postali muslimani. Tijekom stoljećâ Turske vladavine Bosnom prešli su na islam i mnogi katolici. Jesu li svi ti prelazili na islam iz uvjerenja ili iz prisile, to ja ne znam (zapravo znam), ali je opće poznato da je u Osmanlijskom carstvu bilo najteže biti katolik. Katolici su bili raja na dnu ljestvice uvažavanja, ljudi zadnjega reda već samo zato što im je vrhovni poglavar, papa, živio izvan granica toga carstva. I ne samo da im je papa bio izvan carstva, dakle nedostižan sultanovoj pravdi, već je taj papa, to jest svaki papa za papom, bio više stoljeća u ratnom sukobu sa sultanom. I ti su se islamizirani Hrvati, bilo katolici bilo krstjani, tijekom vremena sve više udaljavali, sve više otuđivali od svoje narodne matice. Pod utjecajem najprije Turaka, pa od 1878. Austrijanaca i Mađara, pa od 1918. velikosrba u prvoj Jugoslaviji, pa od 1945. komunista u drugoj Jugoslaviji, u kojoj su najprije dva desetljeća po nacionalnosti bili tzv. "neopredijeljeni" (naravno, nikad u toj povijesti nije bilo uputno biti Hrvat!), da bi Titovim ateističkim dekretom negdje šezdesetih godina postali po nacionalnosti "Muslimani" (s velikim *M*, jer se pripadnost vjeri piše s malim *m*). Tek zadnjeg desetljeća 20. st. se počinju nazivati Bošnjacima, ali Bošnjaci su i drugi, pogotovo Hrvati koji u Bosni žive, pa tako nastaje zbrka. I svoj jezik nazivaju bošnjačkim koji se razlikuje od hrvatskog po tome što su za unutarnju strukturu jezika uzeli srpski sustav, a od srpskoga se razlikuje po tome što su zadržali ijekavicu i što svjesno umeću što više turcizama. *Kome smetaju turcizmi?* – bio je naslov jednog jezikoslovnog članka pred nekoliko godina u Ljiljanu.

Ako iz Bosne kreneš na jugoistok, i ako hodajući tim smjerom prijeđeš jednu malu zemlju, doći ćeš u jednu drugu malo veću zemlju – u Albaniju. I Albanci su bili katolici, i Albanci su bili politički pokoreni od Turaka, i Albanci su većinom prihvatili islam, ali Albanci nisu postali Muslimani, već su i katolici, i pravoslavni, i muslimani ostali jednostavno ono što su uvijek bili – Albanci!

Edvin Bukulin

Upotrijebljena literatura: Mladen Ančić, Putanja klatna, Ugarsko-hrvatsko kraljevstvo i Bosna u XIV. stoljeću, Zadar – Mostar 1997., Ferdo Šišić, Pregled povijesti hrvatskoga naroda, Zagreb 1975., Dominik Mandić, Etnička povijest Bosne i Hercegovina, Ziral, Toronto-Zürich-Roma-Chicago 1982., Trpimir Macan, Povijest hrvatskoga naroda, MH, Zagreb 1992. Tomislav Raukar, Hrvatsko srednjovjekovlje, Zagreb 1997.

goEast

Festival filmova iz srednje-i istočne Europe u Wiesbadenu

Već je po treći put u Wiesbadenu održan Festival srednjeeuropskog i istočnoeuropskog filma koji je trajao od 26. ožujka do 2. travnja 2003. Festival nazvan "goEast" priredio je Njemački filmski institut. Po prvi je put u službenom natjecanju bilo i jedno djelo hrvatske kinematografije. Bio je to film redatelja Vicka Ruića: "Serafin, svjetioničarev sin".

Svi su filmovi, stotinjak igranih i dokumentarnih filmova iz raznih zemalja srednje i istočne Europe, prikazivani u dva wiesbadenska kina: Caligari i Bambi. "Serafin, svjetioničarev sin" smo mogli gledati 31. ožujka u 20 sati u kinu Caligari i 1. travnja u 18 sati u kinu Bambi. Osim ovog, imali smo priliku vidjeti još jedan hrvatski film "Ne dao Bog većeg zla", redateljice Snježane Tribuson koji se prikazivao u petak, 28. ožujka izvan natjecanja za nagrade u skupini "Highlights" (što bi otprilike preveli: nešto što se ističe, na što se posebno ukazuje). "goEast" u ovoj skupini prikazuje posebno vrijedne filmove koji su u svojim matičnim zemljama doživjeli velike uspjehe i koji su se već natjecali na raznim festivalima ali nisu u inozemstvu uspjeli naći otkupitelja, tvrtku koja bi se pobrinula za prikazivanje u kinima (Verleih).

Priredivači Festivala su se obratili Hrvatskoj kulturnoj zajednici s molbom da među hrvatskim građanima, ali i u krugu svojih članova, prijatelja, znanaca i suradnika upozori ljubitelje filmske umjetnosti na festival "goEast", pogotovo što su u

program uvrštena i dva hrvatska filma. Mi smo se toj molbi vrlo rado odazvali uzdajući se i u pomoć Hrvatske katoličke župe, što se naravno i obistinilo. Prvi film iz skupine "Highlights" - "Ne dao Bog većeg zla" pogledala je manja grupa Hrvata, jer se je nažalost prikazivao radnim danom rano popodne, dok se je na prikazivanju drugog filma koji se je natjecao za nagradu - "Serafin, svjetioničarev sin" - okupila povećana grupa. Ja sam vidjela oba filma, ne toliko iz zaljubljenosti u kino, već zbog zanimanja za dosege suvremene hrvatske umjetnosti, pa time i hrvatske kinematografije. Po mom osobnom sudu preporučila bih film "Ne dao Bog većeg zla" kao vrlo vrijedan, dok se film "Serafin, svjetioničarev sin" može pogledati, ali gledatelju vjerojatno ne će ostati u dužem sjećanju.

Glavne nagrade festivala su: "Zlatni ljiljan" (10.000 Eur) za najbolji film, nagrada grada Wiesbadena (7.500 Eur) za najbolju režiju i nagrada zaklade Hertie za dokumentarni film (10.000 Eur). O dodjeli nagrada odlučio je nezavisni međunarodni žiri kojemu je predsjedao Jiri Menzel iz Češke. Najboljim filmom proglašen je češki film "Ključ za odredbu patuljaka ili zadnje putovanje Lemuela Gulivera", najboljom redateljicom je proglašena Livija Gyarmathy za režiju mađarskog filma "Plesna dvorana", a najboljim dokumentarnim filmom je proglašen bugarski film "Kruh preko ograde".

(BA_n)

Prizor iz filma "Serafin, svjetioničarev sin" koji nije imao uspjeha u natjecanju za nagrade.

Film "Ne dao bog većeg zla" prikazan je izvan natjecanja u grupi "Highlights"

Tuđice – nemar, moda, "učenost"?

Tek što se je hrvatski jezik počeo oporavljati od nanijetog mu nasilja u obje Jugoslavije, obolio je od jedne druge boljke – prekomjerne uporabe tuđica. Čujemo i čitamo ih najviše tamo, gdje je njihov loš utjecaj na govorni hrvatski najveći – na televiziji i u tisku. Sva nastranost poplave tuđica razvidna je po tome što se velika većina njih bez ikakvih teškoća može jednoznačno zamijeniti dobro nam poznatim, svakodnevnim hrvatskim riječima. Manji dio njih je nešto teže zamijeniti, ali savršeno moguće ako se samo malo potrudimo. Poslužimo se možda manje poznatim hrvatskim izrazom – manje poznat ne znači manje hrvatski – ili promjenom rečenice izbjegnimo uporabu tuđice. Najmanje je tuđica koje nemaju hrvatsku zamjenu (najčešće u tehnici i znanosti), pa ćemo ih usvojiti u hrvatski jezik, ako hrvatski jezikoslovci ne ponude odgovarajuću zamjenu.

Zadržimo se na prvoj i najvećoj grupi tuđica – onih nepotrebnih, lako zamjenjivih. Što žele postići govornici, novinari, voditelji programa uporabom tolikih tuđica? Prvi su oni koji baš i ne razmišljaju mnogo nego pričaju ili pišu što im prvo padne na pamet, svejedno bude li to hrvatska riječ ili tuđica.

Edukacija, educirati su potpuno nepotrebne tuđice koje se lako mogu zamijeniti riječima obrazovanje, odgoj, poduka, obrazovati, odgojiti, podučiti. Ponekad se rabe i u smislu priučiti, priviknuti.

Primjer: U zaštiti okoliša mnogo može pomoći – ne edukacija nego – odgoj, obrazovanje, privikavanje građana da ne bacaju smeće bilo gdje.

Destinacija je potpuno nepotrebna tuđica umjesto koje treba reći **odredište cilj**. Sva besmisao uporabe razvidna je i iz doslovnog prijevoda koji glasi sudbina, udes, opredjeljenje.

Turistima nisu dovoljno poznate – ne destinacije nego – odredišta na južnom Jadranu. Ako sam se opredijelio za ljetovanje u Cavtatu onda je Cavtat možda moje opredjeljenje za ovo ljeto ali nije destinacija.

S obzirom i bez obzira

U uporabi prijedložnih izraza *s obzirom* i *bez obzira* kojima izričemo popratne okolnosti, često se griješi. Pojasnimo to na primjerima.

U rečenici: *Obzirom da jako volimo kazalište, ne propuštamo nijednu novu predstavu*, potkrale su se dvije pogriješke. Prva je u tome što prijedložni izraz zahtijeva veznik **s** ili **sa** kao kad kažemo: *dočekati s nestrpljenjem* ili *zapjevati sa zadovoljstvom*, pa moramo reći i **s obzirom**. Druga je pogriješka u izravnoj povezanosti s veznikom *da*, a pravilno bi bilo **s obzirom na to**, pa bi cijela rečenica pravilno glasila: **S obzirom na to da jako volimo kazalište, ne propuštamo nijednu novu predstavu**. Ovakav pravilan izričaj je međutim podugačak, pa ćemo ga možda radije zamijeniti veznicima **kako, budući da, jer**, pa na kraju dobivamo rečenice: **Budući da (kako) jako volimo kazalište, ne propuštamo nijednu novu predstavu**, ili:

Drugi valjda misle da time idu u korak s vremenom, pokazuju kako su "moderni". Treći tuđicama dokazuju "europizam" i "svjetski duh" oslobođen "skučenog nacionalizma". Četvrti tuđicama kao da žele podvući učenost, čisti hrvatski im zvuči previše "pučki", neznanstveno.

Izvori kojima se služimo bave se hrvatskim jezikom i tek pokojom udomaćenom tuđicom, a ne potpuno nepotrebnim tuđicama koje svatko bez ičijeg savjeta može lako izbjeći. Na suviše tuđice ćemo zato ukazivati sami, koliko god budemo znali i mogli, služeći se rječnicima stranih riječi. Ponekad, primjera radi, pokazat ćemo kako se često sa samo malo truda može puno postići i u izbjegavanju tuđica iz druge, manje grupe čija zamjena na prvi pogled nije tako jednostavna.

Pogriješimo li, ispravite nas !!

Propustimo li štogod, dopunite nas !!

Ako vam neka tuđica posebno para uši, zahtijevajte njeno objavljivanje !!

Pišite nam, nazovite nas, pošaljite poruku !!
(e-mail, sms, tel., faks, vidi impresum)

Ne propuštamo nijednu novu predstavu, jer jako volimo kazalište.

U rečenici: *Bez obzira što se nismo dogovorili, mogli ste doći*, nalazimo jednu grješku, istu koju smo ispravili u prethodnom primjeru – nedostaje sklop **na to**. Pravilna rečenica bi zato bila: **Bez obzira na to što se nismo dogovorili, mogli ste doći**. Ipak još nije sve rečeno. Dopusni izričaj: **bez obzira na to što**, kojim prihvaćamo nešto usprkos smetnji, jer ne očekujemo posljedice, sličan je izričaju: **bez obzira na**, međutim s bitno drukčijim značenjem u smislu: **ne vodeći računa, zanemarujući**, izlažući se opasnosti od posljedica. Ovakvu sličnost izričaja, a različitost značenja izbjegavamo uporabom veznika **makar, premda, iako, ako i**, pa naša rečenica onda glasi: **ako se i nismo dogovorili, mogli ste doći, iako (makar, premda) se nismo . . .**

Pošto nije uzročni veznik

Pošto je Međimurac, govori kajkavskim narječjem, pošto mu se žuri, nema vremena za doručak – u ovim izričajima se vremenski veznik *pošto* netočno rabi kao uzročni veznik, kojim se u zavisnoj rečenici upućuje na razlog radnje u glavnoj rečenici: *govori kajkavski jer je Međimurac, budući da je Međimurac, kako mu se žuri, budući da mu se žuri, nema vremena za doručak*. Umjesto pogrješnog veznika *pošto* treba dakle u uzročnim zavisno-složenim rečenicama rabiti uzročne veznike **jer, budući da, kako**.

Namjerni veznik da

Prekomjerna uporaba veznika *da* u srpskom jeziku izazvala je pogrješan dojam kako taj veznik u hrvatskom treba izbjegavati. Izbjegavati treba međutim upravo rečeno – prekomjernu uporabu, ali ne i sam veznik *da* kad mu je uporaba potpuno opravdana. Primjeri prekomjerne uporabe mogli bi ovako zvučati: *Neću da ga gledam da ljenčari...Nije mogao da prizna da ne zna...* Ponavljanje veznika *da* u navedenim primjerima pogrdno zovemo "dakanje" kojem u hrvatskom nema mjesta. Lako je iste primjere ispraviti: **Neću gledati kako ljenčari...Nije mogao priznati da ne zna**. Veznikom *da* upućujemo na namjeru i opravdano ga u takvom slučaju rabimo, no ne zaboravimo i druge izričaje koji služe potpuno istoj svrsi, pa veznik *da* možemo njima zamijeniti bilo zbog živahnosti štiva bilo zbog izbjegavanja ponavljanja ili nečeg trećega.

Opet nekoliko primjera: **Žurim doma da priprelim objed... Žurim doma kako bih pripremila objed... Žurim doma radi pripremanja objeda...** Sve tri rečenice isto kazuju, veznikom *da* se možemo ali i ne moramo služiti.

Veznikom *da* se ne smijemo služiti kad se ne radi o namjeri. Sljedeće rečenice su primjer takve pogrješne uporabe: *Otišao je u kockarnicu da bi izgubio mnogo novaca... Kupio je nova kola da bi ih razbio...* Namjera odlaska u kockarnicu nije gubitak novca nego nada u laku zaradu, a ni nova kola se ne kupuju radi razbijanja. Zato treba uporabiti druge veznike: *Otišao je u kockarnicu i izgubio mnogo novaca... Kupio je nova kola ali ih je razbio...*

Kod iskazivanja suprotnosti također nema mjesta vezniku *da*. Pogrješno je: *Dugo se je pripremao, da bi nakon prvog ispita odustao...* Treba reći: *Dugo se je pripremao, ali je nakon prvog ispita odustao...*

Pogrješana je i uporaba sklopa *da neka* umjesto kojeg treba rabiti samo **da** ili samo **neka**. Nije dakle dobro: *Poručio je da neka sve ostavimo kako je dok on ne stigne...* nego treba reći: *Poručio je da sve ostavimo kako je dok on ne stigne...* ili: *Poručio je neka sve ostavimo kako je dok on ne stigne...*

Riječ *da* se ponekad pogrješno rabi i kad nema ulogu veznika:

Nismo glasovali s da... nego smo **glasovali za...**

Na pitanja: "Jeste li sve obavili?" ili "Pišeš li joj ponekad?", nećemo odgovoriti s *da* nego: **jesmo... pišem...**

Kod zapovjednog načina pogrješno je reći: *da pogledamo što se događa!* nego: **pogledajmo što se događa!**

Privedio Ivo Andrijević
Izvori: Govorimo hrvatski, jezični savjeti
Hrvatski radio, Zagreb 1997.
Pravilno govorim hrvatski, I.Protuder
Naša ognjišta, Tomislavgrad, 1998

Doušnici

Glasnogovornik Jura nije se mogao nahvaliti načelnika berlinske općine Dobri dol koji je svojim “zagovorom” omogućio da u brvnari, nedaleko kultnoga starog hrasta nađu krov nad glavom. Gledajući kroz zamagljene prozore “zimovališta” odjednom ga obuzme nostalgija za prošlim vremenima kada je u tadašnjem zapadnom Berlinu bilo lako doći do zapošljenja i vrlo dobre zarade.

Bože, kamo su otišle godine pune zaposlenosti i blagostanja razmišljao je naš Jura i kao u nekom polusnu vratio se u prošlost. Polako se počeo vrtjeti film od prije trideset godina kada bi, nakon napornog radnog tjedna, jedva dočekao nedjeljno jutro i sv. misu, a nakon nje druženje s prijateljima u gostionici nedaleko crkve. Često su se druženja znala otegnuti do kasne večeri ali Juri nije bilo teško sutradan rano ustati i krenuti na posao. Omiljene teme nedjeljnih susreta bile su obitelj i dom a tek potom sport i politika, kojom se tada nije bilo uputno baviti jer je postojala opasnost da vas netko od doušnika prijavi berlinskoj jugodiplomaciji. Bilo je sasvim razumljivo da glavna tema razgovora bude obitelj i dom jer su tada, uostalom kao i on sam, mnogi krenuli put Njemačke ostavljajući roditelje, žene i djecu da brinu o dotrajalim kućama i zapuštenim domaćinstvima. Kako to često biva uz čašicu razgovor često krene u suprotnom pravcu od onoga kojeg bi mi željeli pa su se Jura i prijatelji znali upustiti u razgovore u kojima se veličala Hrvatska i zagovarala što skorija propast omrznute države i komunizma kao glavnog uzroka njihovog odlaska preko granice. Iako su dobro znali da se o politici ne smije razgovarati u gostionici, prepuštajući se domoljubnom zanosu nisu obraćali pozornost na opasnost koja je često puta vrebala sa susjednoga stola ili šanka za kojim su šutljivi tipovi pijuckali pivo i pomno slušali što dobroćudni Hrvati govore. Nakon jednoga Božića Jura i društvo oko njega postalo je puno tiše jer se Berlinom pronijela vijest da je pajdaš Francek za boravka u domovini bio pozvan na tzv. informativni razgovor na kojem je pročitana skoro svaka riječ koju je izgovorio u jednoj berlinskoj gostionici. Bilo mu je odmah jasno da je netko iz njihovoga društva ili susjednoga stola zabilježio svaku izgovorenu riječ i revno prosljedio na za to već određena mjesta u jugo konzulatu. Nakon petodnevnih prijetnji i šikaniranja, Franceku bi vraćena crvena jugoputovnica pod uvjetom da još žešće napada jugokomunistički režim kako bi se još netko iz društva ulovio na “lijepak” i nakon dolaska kući uhićen i optužen za “neprijateljsku” djelatnost i druženje s ekstremnom “ustaškom emigracijom”. Drugim riječima, UDBA je od njega željela napraviti doušnika-suradnika koji bi, kao Juda, cinkario prijatelje i ubrzavao njihov odlazak na Goli otok s kojega često nije bilo povratka. Jura se još danas sijeća Francekovih riječi “da će radije postati politički emigrant i ako treba poginuti na berlinskom asfaltu nego postati izdajnikom prijatelja i naroda”.

Iz čudnoga stanja kada se nije znalo sanja li ili drijema jedan piskavi glas vrati Juru u sadašnjost. “Daj se već

jednom zbudi, donesel sem ti željenu knjigu” govorio je pajdaš Viki kojega su zbog nemirne, debele stražnjice zvali Vjetrek-nemirnjak. Glasnogovornik je u trenu došao k sebi i jednim pokretom pospremio knjigu u torbu te uz riječi zahvale žurno napustio brvnaru. Nekoliko dana nije dolazio među prijatelje koji su počeli brinuti da možda nije iznenada obolio. Još više ih je zabrinula vijest da je njegova žena, piljarica Micika, zabranila kućne posjete i poručila škvadri neka glasnogovornika ostave na miru dok ne pročita knjigu “Tajni rat UDBE protiv hrvatskoga iseljeničtva”. Saznavši o kojem se naslovu radi, pajdaši izgrdiše Vikija zamjerivši mu što je tako nepromišljen kada dobro zna da Jura na svaki spomen jugošpijunskih služba eksplodira i danima ne može doći k sebi. “Nisam ja kriv jer on je knjigu naručio i platio, a ja sam ju u Zagrebu podigao i donio u Berlin” žestoko se branio od napada Vjetrek-nemirnjak. Predosjećajući buru, Štefina koji je važio za drugoga čovjeka brvnare zaduži senzibilnoga Mateka da “prodre” do Jure i da na licu mjesta vidi kakva je to vražja knjiga koja je u stanju zarobiti glasnogovornika. Senzibilni je znao da u kuću može ući samo u prijedopodnevnom satima dok je piljarica bila na tržnici, a povoljna prilika ukazala mu se već sutradan kada je Micika, spremajući se žurno na posao, ostavila poluotvorena podrumaska vrata kroz koja se moglo ući u kuću. Pričekavši da “zrak bude čist” Matek iziđe iz skrovišta i uputi se stubama u potkrovlje gdje se nalazila radna soba s bogatom bibliotekom. Već s vrata ugleda Juru kako s interneta “skida” podatke i uredno prepisuje u malu bilježnicu. Ugledavši nenadanog gosta, glasnogovornik se trgne i reče kako je očekivao da će netko iz škvadre pokušati doći do njega i da mu je drago da je to baš on. “Znaš, ti si načitaniji od ostalih, a i sam si na vlastitoj koži osjetio dugu, moćnu ruku zločinačke UDBE. Kada vam ispričam što sam sve u knjizi pročitao, kako nas je ta zločinačka organizacija špijunirala pa i ubijala, biti će vam puno toga jasnije” umornim glasom reče domaćin i ponudi gosta pićem. “Nemate pojma” nastavi Jure “kakvim se sve sredstvima prinude služila vodeća jugošpijunska tajna služba koristeći za prljave poslove hrvatske izrode koji su za marku ili dolar bili spremni prodati vlastitu mater. Mnogi se danas pitaju da kako su mogli biti tako naivni i vjerovati da je svatko tko je nosio hrvatsku značku na reveru kaputa veliki Hrvat koji je za svoje ideale spreman umrijeti.

Ovih dana sam pročitao knjigu Bože Vukušića i došao do spoznaje da su nam neki među nama bili daleko veći neprijatelji nego tzv. jugoslaveni s kojima se, uostalom, svaki poštenu Hrvat nije družio a kamoli ženio. No, kad si već ovdje prenesi pozdrave pajdašima i reci neka pozovu što više Hrvata jer ću pročitati pojedine odlomke iz knjige koju bi svaki iseljeni Hrvat trebao pročitati!

Glasnogovornik da znak prijatelju da se udalji, a Matek požuri u papirnicu kako bi na vrijeme zgotovio plakat “Nikad više Hrvat ne smije uhoditi Hrvata”!

Ivek Milčec

Doviđenja u domovini!

Oproštaju generalnog konzula RH u Frankfurtu, Mladena Juričića, nazočili mnogi uzvanici iz politike, diplomatskog kora i gospodarstva, a osobito srdačan bio je oproštaj s predstavnicima hrvatskih udruga

U četvrtak, 12. prosinca 2002., nakon isteka četverogodišnjeg mandata, oprostio se je od svojih kolega, suradnika i prijatelja generalni konzul Republike Hrvatske u Frankfurtu, g. Mladen Juričić. Oproštajnom domjenku u hotelu Arabella Sheraton u Frankfurtu, koji je tom prigodom bio priređen, bili su nazočni predstavnici diplomatskog zbora, te njemački i hrvatski uglednici iz političkog, gospodarskog, kulturnog i vjerskog života grada Frankfurta i pokrajine Hessen i Rheinland-Pfalz.

Nakon prigodnih govora uzvanika nazočnima se obratio g. Juričić zahvalivši se svima na podršci i zajedničkom radu u proteklim godinama. Naglasio je kako je rado boravio ovdje, kako mu je u Frankfurtu bilo lijepo i kako je svoju dužnost obnašao rado i sa zadovoljstvom, no unatoč tome,

veseli ga povratak u domovinu. Vraća se u Zagreb gdje ga nakon punih 35 godina rada očekuju mirniji dani uz zasluženu mirovinu.

Nije izostala već obvezna dalmatinska pjesma klape Ferali koji su tradicionalno prisutni na svečanostima Generalnog konzulata RH, kao ni zamaman izbor hrvatskih jela i vrsnih hrvatskih vina. G. Juričić se spremno odazvao našoj molbi za nekoliko fotografija kao uspomenu na djelovanje u našoj sredini.

Gospodina Juričića zamjenjivat će konzul savjetnik, Silvije Kus, sve dok na dužnost ne stupi nedavno imenovani generalni konzul, g. Petar Uzorinac.

(BAn)

Riječ oproštaja i zahvale na dobroj suradnji: Mladen Juričić

Pozitivne smjernice u razvoju hrvatskog gospodarstva

Dan hrvatskog gospodarstva u Gospodarskoj komori Rheinhessen, Mainz

U utorak 25. veljače 2003. u gospodarskoj komori grada Mainz-a održana je konferencija o poslovnim mogućnostima i okvirnim uvjetima poslovanja za njemačke gospodarstvenike.

Dr. Harald Augter, predsjednik Gospodarske komore i predsjednik Njemačko-hrvatskog društva u Mainzu pozdravio je skup od preko pedeset nazočnih.

Gospodin Silvio Kus, iz Generalnog poslanstva Republike Hrvatske u Frankfurtu pozdravio je domaćina i nazočne. Uvod u temu o poslovnim mogućnostima i okvirnim uvjetima poslovanja za njemačke gospodarstvenike pripremio je gospodin Thomas Gindele, izaslanik njemačke privrede u Hrvatskoj.

Iako za poduzeća s područja Gospodarske komore Rheinhessen gospodarski odnosi s RH iznose tek manje od 0,3% razmjena robe i usluga u odnosu na globalne tokove poslovanja, ipak je Mainz izuzetno važan za međusobne odnose Republika Njemačke i Hrvatske. Mainz je partner glavnom gradu Hrvatske – Zagrebu. Taj odnos je bio prepoznatljiv ne samo u brojnosti predstavnika, kako je primijetio delegat Gindele, nego i u srdačnosti prijema od strane Gospodarske komore.

Konsul savjetnik, gospodin Kus, naveo je pozitivne smjernice u razvoju hrvatskog gospodarstva i naglasio kako hrvatski prirodni i društveni izvori pružaju dobre mogućnosti za razvoj i isplativost ulaganja.

Gospodin Hans-Christian Arlt, iz Ministarstva za gospodarstvo, promet, poljoprivredu i vinogradarstvo pokrajine Rheinland-Pfalz izvjestio je skup o planovima za posjet Sisačko-Moslavačkoj i Slavonsko-Brodskoj županiji. Izaslanstvo putuje u te Hrvatske županije u svibnju ove godine, od 12.- 16.

Praktična iskustva iz poslovnih odnosa iznijeli su:

Dieter Arning, direktor poduzeća Jakob Becker GmbH & Co. KG, Mehlingen, koji nudi uslugu sabiranja, odvoza i deponiranja smeća.

Eberhard Rathgeb, direktor tvornice Polyplast-Mainz GmbH koja izvozi plastične žličice za sladoled u Hrvatsku.

Direktor tvornice Schott Boral d.d. Pula, gospodin Frank Sauerbrey. Schott Mainz je preuzelo proizvodnju stakla u Puli.

U raspravi je bilo prilike razmijeniti mišljenja i postaviti pitanja predavačima. Navedene su poteškoće hrvatskog sudskog sistema koje je preopterećeno parnicama. Ipak, prema navedenim podacima o robnoj razmjeni, očito je kako teškoće nisu prepreka za uspješno poslovanje njemačkih privrednika u Hrvatskoj.

Njemačko gospodarstvo izveze godišnje robe u vrijednosti od 1,6 milijarde €. Povratni tok iz Hrvatske vrijedan je tek 600 milijuna €. Hrvatsko gospodarstvo ima doduše čvrstu osnovu i pozitivan (iako slab) rast ali neprekidno negativnu bilancu u robnoj razmjeni s inozemstvom. U 2002. je izvoz iznosio 5,510 milijarda € kod uvoza od 9,941 milijarda €. To predstavlja odnos od cca. 1:2. U njemačko-hrvatskoj razmjeni taj je odnos još nepovoljniji i iznosi otprilike 1:3¹. Zadovoljstvo njemačkih gospodarstvenika ima dakle dobre razloge. Možemo li mi biti zadovoljni s takvim učinkom? Kod negativne bilance od gotovo milijarde € hrvatski potrošači osiguravaju oko 10.000 radnih mjesta u SR Njemačkoj, ako se investicija za jedno radno mjesto procjeni na 100000 €².

Iz razgovora koji su uslijedili, bilo je i autoru ovog članka teško zaključiti kako dovesti do preokreta u hrvatskoj negativnoj bilanci u robnoj razmjeni s inozemstvom.

Usporedno ovom skupu mogli smo pratiti izvješća Svjetskog gospodarskog foruma iz Švicarske³. Ovaj forum u izvješću od siječnja o.g. postavlja USA na prvo mjesto i za to navodi dva razloga: I. jeftini rizični kapital za nove tehnologije ili proizvode i II. uspješnu suradnju američkog gospodarstva sa sveučilišnim i znanstvenim centrima.

U Europi nalazimo slične primjere jedino u Skandinaviji. Hrvatska se nalazi u tom smislu u izuzetno nepovoljnom položaju. Doduše cijena kapitala je niža nego u Njemačkoj, ali sigurnosti koje traže banke (60% vlastitog kapitala) su

izuzetno nepovoljne. Za usporedbu: Švicarska tvrtka Clariant je s tek 10% vlastitog kapitala kupila deset puta vrijednija postrojenja u kemijskoj industriji bivšeg Hoechst AG.

Takve transakcije događale su se i u razdoblju «tajkunske pretvorbe» u Hrvatskoj s razlikom što u gotovo niti jednom preuzetom poduzeću nije nastavljena proizvodnja. Slično postupaju i inozemni ulagači. Prema riječima direktora Schott Borala tvrtke, u Puli je otpušteno dvije trećine radnika, dio domaće proizvodnje zatvoren (Hrvatska je prije bila izvoznik proizvoda od borsilikata), a u ostatku poduzeća održala se proizvodnja malih serija koje bi bile preskupe u Njemačkoj ili se ne mogu automatizirati.

Predstavnik HypoVereinsbank-e, gospodin Michael Güls, mi je izjavio kako za hrvatsku riskantni krediti (risk capital) de facto ne postoje! Dakle prva pretpostavka američkog uspjeha je hrvatskom gospodarstvu nedostižna. Izlaz na mala vrata leži u "joint adventure" poslovnim jedinicama, ali i one podliježu pooštrenim restrikcijama konvencije banaka Basel II⁴ koje otežavaju pristup malim i srednjim ulagačima.

I suradnja hrvatskog gospodarstva s domaćim sveučilišnim i znanstvenim centrima ima mnoštvo nepremostivih problema. Jedna od bolnih točaka je odliv mladih stručnjak u inozemstvo. Prema jednom članku iz New York Times-a, USA primaju pomoć u visini od 8 milijardi US\$ putem priliva stranih stručnjaka. 25% članova američke Akademije znanosti su stranci. 16 od 43 američkih Nobelovaca za fiziku i kemiju završili su svoju izobrazbu izvan USA^{5,6}. S 40 do 50 tisuća hrvatskih intelektualaca u iseljeništvu naša domovina je poklonila, u smislu besplatnog izvoza u razvijene zemlje, novčanu protuvrijednost od preko 6 milijarda €⁷. Razgovori na tu temu nastavljeni su i na zasebnom susretu Gospodarske komore i Društva bivših studenata hrvatskih sveučilišta (AMAC).

Prema riječima predsjednika dr. Augtera hrvatsko je izaslanstvo i ovoga puta u Mainz-u naišlo na otvorena vrata i srce. Međutim, pored ostalog, bila je to i još jedna prilika za uvid kako se o hrvatskim interesima i za hrvatske potrebe trebaju boriti sami Hrvati. Jedan primjer za razmišljanje je duga i uspješna tradicija povezivanja sveučilišnih programa i gospodarskih ciljeva u anglosaksonskim zemljama, iako treba biti svjestan da se pukim kopiranjem tuđih tradicija može puno toga izgubiti. Pogled na deklaraciju rektorice Zagrebačkog sveučilišta potvrđuje potrebu povezivanja i udruživanja bivših studenata, diplomanata i prijatelja Sveučilišta:

. . Posebice valja uspostaviti svjetsku mrežu udruga AMAC-a s jakom i učinkovitom središnjicom u Zagrebu. Jer AMAC / AMCA Mundus, kao i domovinska akademska i šira zajednica osjećaju sve izrazitiju potrebu stalnog i sustavnog doticaja i suradnje i od neprocjenjive su važnosti za širenje naše znanosti i kulture u dijaspori, kao i za golemi potencijal koji znanost prenosi u domovinu.

. . Cilj povezivanja i udruživanja bivših studenata, diplomanata i prijatelja Sveučilišta jest upravo promicanje ugleda i dobrobiti Sveučilišta u svijetu, kulturno-civilizacijskih tečevina što nam ih je hrvatska uljudba preko hrvatskih sveučilišta ostavila u naslijeđe, promicanje hrvatske znanosti, prosvjete, kulture, jezika, pismenosti i svake druge djelatnosti koje bivše studente i diplomante povezuje u skladnu zajednicu Almae Matris Alumni.

. . Ovim zajedničkim glasilom svih udruga AMAC / AMCA u zemlji i svijetu želimo postići da Sveučilište u Zagrebu postane međusobna spona – razlog i povod okupljanja te susreta po cijelom svijetu raspršenih bivših studenata i prijatelja Sveučilišta, njihova uključivanja u sve oblike znanstvenog i kulturnog života u Hrvatskoj, da predstavlja Sveučilište i njegova nastojanja da se obnovi i modernizira – da postane snažno, cjelovito i autonomno, dakle moderno, prestižno i prepoznatljivo Sveučilište u kojemu bismo svi zajedno djelovali i u kojemu bismo se svi zajedno brinuli za budućnost znanosti i visokoškolske nastave u Hrvatskoj. Samo takvo Sveučilište, otvoreno prema svim problemima koje život nameće, može na moderan, racionalan i učinkovit način ostvarivati svoju misiju⁸.

Ivica Košak

¹ Izvor Creditanstalt Bank of Austria: CEE Report 2003

² Savezni ured za zapošljavanje navodi podatak o ca. 53.000 zaposlenih radnika sa Hrvatskim državljanstvom. BAA 2002.

³ Weltwirtschaftsforum (WEF): «Global Competitiveness Report 2002-2003.

⁴ Zdenka Blažević: Basel II – die zukünftige Bedeutung des Ratings für das Kreditrisikomanagement. *Pod utjecajem globalizacije i internacionalizacije tržišta novca, porasta koncentracije i pojačane konkurencije, menadžment kreditnih rizika u bankama sve više ulazi u centar pažnje.*

⁵ Gregory Henderson, visoki komesar Instituta za obrazovanje i znanost UN: *Milliardenersparnis durch Intelligenz-Import in Höhe von 16 Milliarden DM haben die USA bisher in Form von zugewanderten Fachkräften aus der übrigen Welt erhalten.*

⁶ Dipl. Ing Milan Prezelj: *Ausbildungskosten: Dipl. Ing ~ 300 000 DM, Dr. Ing. 350 000 DM*

⁷ Prof. Žarko Dolinar, intervju, Večernji list 13.04.2002.

⁸ Prof. dr. Jasna Helena Mencer u GLASNIKU SAVEZA DRUŠTAVA BIVŠIH STUDENATA I PRIJATELJA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU 01.03.2003.

Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar"

26. studenoga 1991. godine utemeljen je *Institut za primjenjena društvena istraživanja* u okviru Sveučilišta u Zagrebu. Rješenjem Ministarstva znanosti i tehnologije institut od 1. srpnja 1997. nosi naziv: *Institut društvenih znanosti Ivo Pilar*.

Kroz *Institut Pilar* se ostvaruje hrvatska vizija o znanstvenoj ustanovi kao predstavniku Hrvatske u području društvenih znanosti u međunarodnoj znanstvenoj suradnji, te kao odgajalištu mladog znanstvenog potencijala koji će biti sposoban ostvariti sustavno izučavanje društvenih znanosti u Hrvatskoj. U više od jednog desetljeća rada ostvareno je preko stotinu različitih znanstveno-istraživačkih projekata i znanstvenih usluga. *Institut* je izdao ili izdaje znanstveni časopis "Društvena istraživanja" i dvadeset znanstvenih zbornika i studija. Održano je deset međunarodnih i pet domaćih znanstvenih skupova, petnaestak okruglih stolova, veliki broj tribina i ostalih javnih nastupa. Na projektima Instituta je magistriralo 11, a doktoriralo 12 znanstvenika, a gotovo svi znanstvenici Instituta sudjeluju u sveučilišnoj nastavi na svim hrvatskim sveučilištima, od kojih većina na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu.

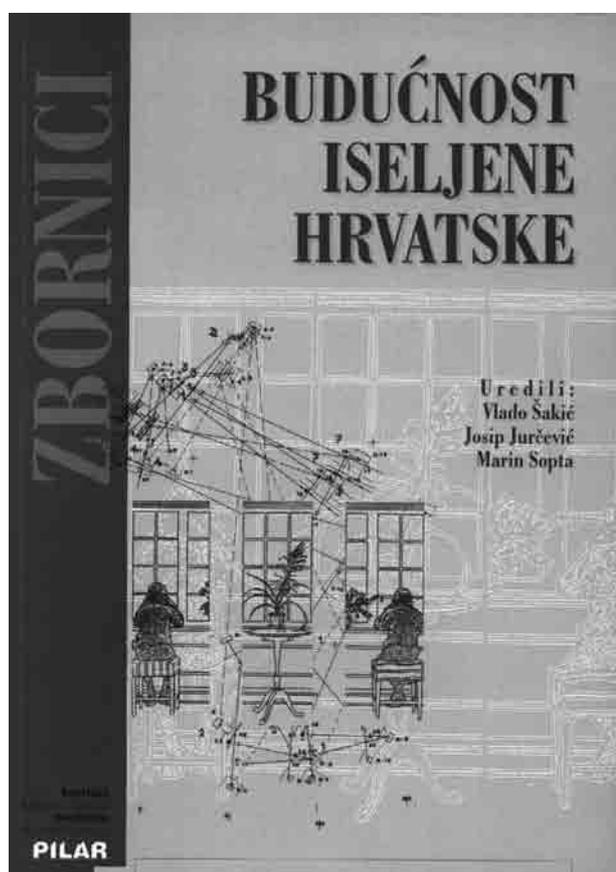
Istraživački rezultati Instituta - *upućuju na zaključak da smo već duže vrijeme u socijalnoj i moralnoj krizi koja dezintegrira društvo i gospodarstvo. To je posljedica skupa društvenih i političkih čimbenika o kojima smo dosta pisali. Dezintegrirajući procesi počeli su mnogo prije promjene vlasti, a nova ih vlast nije zaustavila, pa oni i dalje sustavno usporavaju ili čak onemogućuju snažniji gospodarski socijalni razvitak. Oni su mnogo kompleksniji nego što ih aktualna vlast tumači i procjenjuje te se ne mogu rješavati pukim kadrovskim smjenama i križaljka. Nužno je mnogo veće uključivanje oblikovanja modela i strategija gospodarskog razvitka i značajnog poboljšanja kvalitete življenja građana.*¹

***Institut Pilar* izdaje knjige i na stranim jezicima.**

Poseban odsječak promičbe hrvatskih interesa u svijetu je izdavanje stručne literature i publicistike na stranim jezicima.

Na književnoj tribini Društva bivših studenata hrvatskih sveučilišta (AMAC) u sklopu Sajma knjige u Frankfurtu 2002. predstavljeno je izdanje dr. Hrvoja Kačića "*Serving my country: Croatia*

rediviva"³ u prijevodu "Služeći domovini: oživjela Hrvatska". Kačićeva je knjiga (već spomenuta u prošlom broju Riječi) uspješan spoj memoarskog štiva i političke rasčlambe. Knjiga obrađuje većim dijelom srpsko-crnogorski nasrtaj na Hrvatsku, ali opisuje i razdoblje razbuktavanja velikosrpske ideologije. Posljednja su, pak, poglavlja okrenuta uvažavanju Hrvatske nakon osamostaljenja i diplomatskoj borbi za njenu teritorijalnu cjelovitost u kojoj je Kačić djelatno sudjelovao kao predsjednik državne komisije za granice. Pisac se zalaže za Hrvatsku na primjeren način. Strani čitatelji koji nisu potpuno obaviješteni o ovdašnjim zbivanjima osamdesetih i devedesetih godina iz knjige Hrvoja Kačića mogu saznati sve bitne podatke o uzrocima sloma Jugoslavije i osamostaljenja Hrvatske. U pripremi je hrvatsko, a razmišlja se i o njemačkom izdanju. Knjigu je uredio Vlado Šakić (direktor Instituta), a recenzenti su Žarko Domljan, Srećko Lipovčan i Trpimir Macan. Predgovor je napisala Kathleen Vanghan Wilkes, profesorica na Oxfordskom sveučilištu, nositeljica titule počasnog doktora Zagrebačkog sveučilišta i počasna građanka Dubrovnika.

Hrvatska kulturna zajednica u Wiesbadenu, društvo AMAC u Frankfurtu i društvo Croatia Antiqua u Mainzu raspolažu s primjercima engleskog izdanja koji u tim udrugama stoje na raspolaganju svim članovima koje obrađeno gradivo zanima i koji se služe engleskim jezikom.

Zbornik radova: *Budućnost iseljene Hrvatske* sadrži veći dio izlaganja sa simpozija „*Hrvatska dijaspora, jučer, danas, sutra*“ održanog u Zagrebu 1997. Ova tiskovina je za nas u iseljeništvu od posebnog zanimanja.

Hrvatska je bila i tradicionalna iseljenička zemlja. Polovica autohtonog stanovništva živi u dijaspori. Zabrinjavajuće je da i nakon ostvarenja "oživjele Hrvatske" Domovinu napuštaju obrazovani kadrovi upravo iz onih struka koje su najtraženije u gospodarstvu. To je opći društveni problem koji zahtjeva veću brižnost društva. Svi društveni čimbenici, a posebno mediji mogu imati važnu ulogu i zaustaviti sklonost odlaska mladih nadarenih ljudi u inozemstvo. Naime, današnji obavijestni i tehnološki uvjeti omogućuju pripremu obrazovanja visoke razine i kakvoće i znanstvenog usavršavanja gdje god postoji volja i napor da se takvi uvjeti ostvare. Privremena *selidba* ne mora više za hrvatske državljane završavati u trajnom *iseljenju*. Jednako tako je potrebno stvoriti uvjete za povratak i uspješno uklapanje iseljenika. Zbornik radova znanstvenog zasjedanja o *budućnosti hrvatskog iseljeničtva*, ukazuje na širinu pojave hrvatske socijalne i političke selidbe. Istovremeno to djelo predstavlja izazov za temeljno izučavanje socijalnog ustroja i prirodnih potreba Hrvatica i Hrvata u iseljeništvu. U prošlosti se tim temama prilazilo maćehinski. Zavičajni klubovi su pored katoličkih misija obavljali amatersku zadaću okupljanja uz zabavu i folklor. Iseljavanje je tradicionalno bilo oslonac socijalne skrbi u domovini. Nasuprot tome gospodarski i politički odnosi Domovine sa zemljama domaćinima hrvatskih iseljenika su njegovani bez iseljenika, a ponekad štoviše i na njihovu štetu. Knjiga dakle pruža dosta zanimljivih izvješća i rasčlambi, ali nažalost premalo znanstvenih podataka potrebnih za pretkazivanje budućih razvoja. Posebice iznenađuje prilog dr. Stanislava Janovića koji bi trebao biti prikaz izgleda za budućnost hrvatskog iseljeničtva u Njemačkoj. Unatoč tvrdnje o nepostojanju podataka koji bi omogućili znanstveni sociološki i makroekonomski pristup, kolega Janović izvodi zaključke koji zahtijevaju temeljitu obradu i dopunu. U svom izlaganju pod naslovom "**Preduvjeti povratka Hrvata u domovinu**" dr. Janović, bivši saborski zastupnik hrvatskog iseljeničtva iz Njemačke, član nekoliko hrvatskih udruga i bivši predsjednik Hrvatskog svjetskog kongresa u Njemačkoj, kaže

kako mu nisu dostupni "*konkretni, statistički podaci*" ali vjeruje da "*taj nedostatak nije presudan*" pa se zato možemo "*zadovoljiti generalizacijama*".⁴

Prema navedenim aktivnostima kolege Janovića bilo bi za očekivati temeljitije argumente u ocjeni položaja i perspektive za iseljene Hrvatice i Hrvate u SRNJ. Za znanstveni pristup nužno je navesti sve podatke, uključujući i one koji nisu konformni aktualnoj političkoj situaciji. I činjenice koje onemogućavaju prikupljanje podataka moraju biti predmetom znanstvene rasprave.

Ivica Košak

¹ Dr. Vlado Šakić u V.L. 26. studenoga 2001.

² Die Südslavische Frage, Wien 1918.

³ Croatia rediviva, oživjela Hrvatska prema Pavlu Ritteru Vitezoviću

⁴ cf. *Budućnost iseljene Hrvatske*, str. 327, Zagreb 1998.

Dr. Ivo Pilar

Dr. Ivo Pilar je poznat domaćoj i svjetskoj znanstvenoj javnosti kao začetnik geopolitičke znanosti u Hrvata. Njegovo najpoznatije djelo *Južnoslavensko pitanje* objavljeno je na njemačkom jeziku pod pseudonimom: L. von Südländ.² Ivo Pilar je još uvijek nedovoljno poznat publicist, geopolitičar, pravnik i književni teoretičar, a čije djelo je postalo trenutno važno i u svezi s Domovinskim ratom.

Dr. Ivo Pilar je rođen 19. lipnja 1874., a umro pod nerazjašnjenim okolnostima 3. rujna 1933., u razdoblju terora u monarhističkoj Jugoslaviji. Pilar je vjerojatno izvršio samoubojstvo, ali kako se ono dogodilo u vremenu kada su izvršeni atentati na Milana Šufflaya i Milu Budaka, mnogi su suvremenici smatrali kako se tu radilo o umorstvu. I danas se na slučaj "Pilar" gleda u sklopu žrtava monarhističkoga režima.

LJETNA FOTORADIONICA ZA MLADE

Hrvatski fotosavez organizira u Istri od 17. do 31. srpnja 2003. fotoradionicu za mlade iz ciklusa "Ambijent – kulturna baština", polazište je Pula.

Osnovna namjera Ljetne fotoradionice je okupiti mlade iz različitih zemalja u realizaciji zajedničkog projekta kao i poticaj da osobnim razmišljanjem i kreativnim pristupom izgrade svoje slike o svijetu budućnosti. Edukacijski pristup provodi mlade kroz cjelokupan proces stvaranja i vrednovanja fotografije u njezinom tehničkom i kulturnom kontekstu, a polaznici glavninu vremena neposredno razrađuju i ostvaruju svoje ideje.

Program se provodi po tzv. "korak po korak" metodi kroz teorijsku pripremu, individualni rad, rad u malim grupama i skupno, crtanjem na fotopapiru, izradom "frotaza", snimanjem "camerom obscuro", izradom "fotografskih slika" bez fotoaparata, pismenim izražavanjem, snimanjem fotoaparatom, analizom i izborom fotografija, definiranjem fotografske namjere, obradom fotografija pomoću računala, te kontinuiranom diskusijom o temi, mediju i rezultatima rada u pojedinim fazama.

Program se provodi u radnom prostoru Hostela u Puli te na različitim lokacijama u Istri: Pula, Vodnjan, Bale, Rovinj, Poreč, Dvigrad, Motovun, beram, Pazin, Roč, Hum, Gračišće, Svetvinčenat, Sveti Petar u Šumi, rt Kamenjak ... Na sva mjesta osiguran je prijevoz kombijem, autobusom, te eventualno brodom.

- Program je ograničen na 16 polaznika (8 djevojaka i 8 mladića) u dobi od 17 do 25 godina.

- Smještaj je u šestokrevetnim sobama u Hostelu Hrvatskog ferijalnog i hostelskog saveza u Puli, Uvala Valsaline 4 (na samoj obali mora).

- Troškovi cjelokupnog programa iznose 250 US\$ po osobi. U cijenu su uključeni smještaj i prehrana u Hostelu, boravišna pristojba, prijevoz na različite lokacije u Istri, prehrana tijekom cjelodnevnih putovanja, stručni predavači i voditelji fotoradionice, cjelokupan potrošni fotomaterijal, obrada filmova i fotografija, cjelokupan potrošni materijal za obradu fotografija pomoću računala i organizacija izložbe.

- Budući da je program namijenjen za određeni broj polaznika, rezerviranim mjestom smatrat će se ispunjena pristupnica i cjelokupna uplata najkasnije do 31. svibnja 2003. na adresu:

ZAGREBAČKA BANKA d.d., ZAGREB

Za Hrvatski fotosavez

SWIFT CODE: ZABA HR 2X

Broj računa: 2500-840-3234258

Pristupnicu i sve daljnje obavijesti zatražite kod:

**HRVATSKA KULTURNA
ZAJEDNICA WIESBADEN**

Postfach 3747, 65027 Wiesbaden

tel. 06128 – 42483 fax: 06128-45856

e-mail: rijec@web.de

ili direktno kod

HRVATSKI FOTOSAVEZ, ZAGREB

Dalmatinska 12

tel./fax: 00385 1 4848793

e-mail: predrag.bosnar@hztk.hr

Krešimir Žigrić

Krešimir Žigrić

Prošle godine 18. prosinca, u St. Josefs-Hospital-u u Wiesbadenu, nakon uspješno obavljene operacije srca, primjetnog oporavka i u nadi da će se tog istog dana vratiti kući, iznenada je preminuo naš dragi suprug, otac i djed, dipl. ing. Krešimir Aleksander Žigrić.

Krešimir potječe iz stare vukovarske obitelji. Rođen je 10. studenoga 1936. godine u Garešnici (Kutina) pošto je otac Vinko te iste godine bio premješten po službenoj dužnosti iz Vukovara u Garešnicu na mjesto grunтовničara općinskog suda. Nakon dvije godine boravka u Garešnici obitelj Žigrić se ponovno vratila u Vukovar. U Vukovaru je Krešimir pohađao osnovnu školu i gimnaziju. Vukovar je bio i ostao grad njegovoga djetinjstva i mladosti.

S Vukovarom se oprostio u jesen 1955. godine. Preselio se je u Zagreb zbog studija elektrotehnike, kojega uz puno napora i odricanja završava 1963. godine. U jesen 1961. vjenčao se je u Zagrebu u franjevačkoj crkvi na Kaptolu, te je 1963 postao otac sina Zlatka, a 1964 i kćeri Ljerke.

Poslije 11-mjesečnog služenja vojnog roka u Tuzli vratio se je u Zagreb, gdje je radio do svibnja 1967. godine. Tada se s obitelji odlučuje na težak korak, odlazak na "privremeni rad" u Njemačku. Godinama je radio u poduzeću "UHDE GmbH" u Bad Sodenu, proslavivši 1994. godine i 25-obljetnicu rada, rada na projektima izgradnje kemijskih tvornica u

Njemačkoj, ali i van njezinih granica, tako da je zbog službenih razgovora često putovao i u udaljene zemlje, kao u Kinu, Tajland i.t.d.

Bio je vrlo marljiv, čvrstog karaktera, dobar suprug, otac i djed, vrlo cijenjen od svih koji su ga poznavali i uvijek spreman drugima priteći u pomoć.

Svojoj domovini, svom zavičaju i svom Vukovaru je uvijek ostao privržen. Ta je neugasiva ljubav prema domovini napose došla do izražaja u vrijeme domovinskog rata, kada se odmah zajedno sa sinom Zlatkom učlanio u Hrvatsku kulturnu zajednicu Wiesbaden i u Klub 1000. U okviru ovih udruga je djelovao pomažući na sve strane, gdje god je pomoć bila potrebna. Posebno je patio kada su četnici "ubijali" njegov grad Vukovar i strepio zajedno s urednikom radio Vukovara i ratnim izvjestiteljem Sinišom Glavaševićem, tim više što ga je s obitelji Glavašević vezalo ne samo dugo prijateljstvo nego i kumstvo. Bio je vjenčani kum Sinišinih roditelja Cecilije i Perice, te krsni kum Bojanu – Sinišinom sinu. Član Kluba 1000 ostao je sve dok je ta udruga djelovala, a članstvo u Hrvatskoj kulturnoj zajednici i sudjelovanje u mnogim kulturnim programima – kao u radu političko-povijesne grupe, pisanju za "Riječ", pjevanju u muškoj pjevačkoj grupi i drugima – tek je smrt prekinula.

Ovih me je dana posebno rastužilo pismo humanitarne udruge "Schwestern Maria" - Hilfe für die Kinder aus den Elendsvierteln e.V. iz Ettlingena adresirano na Krešimira u kojem se zahvaljuju na primljenoj pomoći, citiram - "Sehr geehrter Herr Žigrić, schon seit vielen Jahren unterstützen Sie die Arbeit der "Schwestern Maria" in großzügige Weise..." eto, to bi bila smo jedna mala crtica iz njegovog života, prožetog plemenitošću.

Kaže se da se bogadstvo ljudskog života ne mjeri po broju godina, već po tome kako su te godine bile ispunjene. Po svojim djelima, a najviše po dobroti svojega srca, voljene osobe ostaju uz nas i poslije svoje smrti.

Krešimir je pokopan na gradskom groblju "Südfriedhof" u Wiesbadenu, u ponedjeljak, 23. prosinca 2002. Odlazak našeg dragog Kreše iz naše sredine nanio nam je duboku bol.

supruga Ljerka Žigrić

Profesor dr. sc. Žarko Dolinar

Jedan od utemeljitelja i predsjednik udruženja studenata hrvatskih sveučilišta izvan domovine (AMAC MUNDI) i nadasve dragi nam kolega je preminuo

Dr. sc. ŽARKO DOLINAR, član Upravnog vijeća sveučilišta, emeritirani, gostujući prof. Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Baselu rodio se u Koprivnici 3.07.1920. godine od oca Jakova i majke Franjice.

Diplomirao je na veterinarskom fakultetu u Zagrebu 1948., gdje je i doktorirao s tezom osobitosti redukcije lisnjače (1959). Od 1961. radi u Zavodu za anatomiju medicinskog fakulteta u Baselu. Izvanredni je profesor medicinskog fakulteta (1969.–1985.), te predavač na stomatološkom fakultetu (1978.–1983.) u Baselu. Dolinar je po svom predavačkom opusu u neku ruku rekorder jer je imao pravo exkatedralne nastave (*venia docendi*) na 5 fakulteta (humana medicina, veterina, stomatologija, farmacija, fakultet za šport i fizičku kulturu). Uz anatomiju, bavio se je istraživanjima s područja histologije, patologije, embriologije i genetike, a znanstvene radove objavljivao je u hrvatskim i stručnim inozemnim izdanjima. Športsku karijeru je započeo u Novom Sadu 1934., nastavio u Ljubljani (1935.–1936.) i u Zagrebu (otac je kao sudac često mijenjao mjesta službovanja). Velik utjecaj na njegov odgoj imali su i salezijanci u Ljubljani i Zagrebu (na Knežiji) gdje je Žarko uz vjeronauk učio i prve udarce reketom. Prvi je Hrvat, stolnotenisač, koji je na svjetskom prvenstvu svih športova osvojio tri medalje; brončanu, srebrnu (Kairo, 1939.) i zlatnu (u igri parova s V. Harangozom 1954. u Londonu). Od 1939. član je HAŠK-a, kojem donosi prvenstvo u pojedinačnom natjecanju za hrvatski kup u Bjelovaru 1941. Iste

godine osvojio je prvo mjesto i na međunarodnom turniru u Berlinu. Jedan je od utemeljitelja prve svjetske športske federacije *Swaythling club international* (Stockholm, 1967.) koja se bavi posrnulim športskim šampionima. Kao kolekcionar skupio je bogatu zbirku umjetničkih predmeta, likovnih djela, te rukopisa i autograma (preko 7000). Poznat je i njegov rad na humani-tarnom polju. Još kao gimnazijalac spašavao je židove za vrijeme progona u drugom svjetskom ratu, a za to je odlikovan najvećim izraelskim priznanjem za nežidove; poveljom pravednika *yad vashem*. Dobitnik je i povelje Henrya Dunanta, utemeljitelja *Crvenog križa*. Suosnivač je pri osnivanju *Hrvatske zaklade protiv raka* u domovini i postaje predsjednik njezinog glavnog odbora (1970.). Suosnivač je prvog ogranka *Matice hrvatske* u Švicarskoj i njezin predsjednik (Basel, 1967.), predsjednik, a potom i počasni predsjednik *HKZ-a* u Švicarskoj (1989.), te osnivač *Almae Matris Alumni Croaticae AMACH* bivših sveučilištaraca (Zürich 1989.). Počasni je građanin nekoliko gradova, a uz Aloisa Mocka jedini počasni građanin svog rodnog grada Koprivnice. Sudbinski je bio vezan za sva tri hrvatska nobelovca. s **Ivom Andrićem**; dok je ovaj još bio diplomat u Berlinu, a s **Lavoslavom Ružičkom** i **Vladimirom Prelogom** u Švicarskoj. Iako je proputovao više od 150 zemalja i nekoliko puta obletio cijelu kuglu zemaljsku i kretao se u najvišim krugovima, nikad nije zaboravljao i *obične* ljude. Uvijek se odazivao na pozive kad god su mu to termini dozvoljavali i svojim prisustvom uveseljavao mnoge "fešte". Svojim snažnim i melodičim glasom mnoge je podsjećao na već zaboravljene hrvatske pjesme; stare Paljetkove šlagere, domobranske pjesme, bunjevačke, a pogotovo one iz doba banovine.

Jedan od svojih velikih životnih ciljeva uspio je ostvariti tek 1989., kada je u suradnji s tadašnjim rektorom Sveučilišta u Zagrebu Zvonimirom Šeparovićem uspio osnovati **Alma Matris Alumni Croaticae** u Zagrebu.

Sa Žarkom Dolinarom napustio nas je *homo universalis* kakvih u povijesti iseljene Hrvatske nije bilo mnogo!

REQUESCAT IN PACE

Ivica Košak

B I R O T E H N I K A
CENTAR ZA DOPIŠNO OBRAZOVANJE

ZAGREB, GUNDULIĆEVA 24
REPUBLIKA HRVATSKA

Tel. 00385 1 4855 – 525, fax. 00385 1 4855 – 522

UPISUJE U PROGRAME

Osnovno školovanje odraslih

Stjecanje stručne (školske) spreme za zanimanja

- ekonomist
- komercijalist
- upravni referent
- administrativni tajnik
- hotelijersko turistički tehničar
- hotelijer – smjer ugostiteljstvo
- gimnazija – opći smjer
- prodavač
- konobar
- kuhar
- pomoćni kuhar – konobar
- pomoćni konobar
- pomoćni kuhar
- sobarica

Nastava se održava
od ožujka 2003. godine i to u:

MÜNCHENU, STUTTGARTU I FRANKFURTU

Obavijesti na tel. 00385-1-4855-525

O B A V I J E S T I

Hrvatski župni dom "Kardinal Franjo Kuharić"

Holsteinstr. 15A, ugao Waldstr, Wiesbaden

Tečaj hrvatskoga jezika

Novi tečaj počinje 22. travnja 2003., u 19:00 sati

Tečaj služenja računalom

Novi tečaj počinje 30. travnja 2003., svake srijede u 19:00 sati

Upisi i obavijesti:

Nazovite na telefon: 06128-42483, pošaljite fax na broj: 06128-45856,
pošaljite e-mail: rijec@web.de, andrivo@freenet.de, ili pišite na adresu :
Kroatische Kulturgemeinschaft, Postfach 3747, 65027 Wiesbaden

Nedjeljna poslijepodneva HKZ-a Wiesbaden

18. svibnja, 6. srpnja, 14. rujna, 19. listopada, 16. studenoga 2003., 17 sati

Vježbanje Folklorne skupine HKZ-a Wiesbaden

Svakog četvrtka u 19 sati

Redovni otvoreni sastanci predsjedništva HKZ-a Wiesbaden

9. svibnja, 27. lipnja, 5. rujna, 17. listopada, 17. studenoga, i 5. prosinca 2003.
u 20 sati

Izletište Platte

Roštilijada za članove i prijatelje, 22. lipnja 2003.

Kranzplatz Wiesbaden

Međunarodni ljetni festival, (štant i glazbeni prilog HKZ-a), 12. srpnja 03.

Studijsko putovanje u Prag

4-dnevno putovanje, rujan 2003.

Točan nadnevak i cijena će biti pravovremeno objavljeni.

Katolička zajednica Maria Hilf

Kuglana, Kellerstr. 37, Wiesbaden

Kuglanje za članove HKZ-a Wiesbaden

Svake prve i treće subote u mjesecu od 19 do 22 sata

Ured Caritasa, Alcide-de-Gasperi-Str. 1, Wiesbaden

Knjižnica HKZ-a Wiesbaden

Posuđivanje knjiga svake srijede od 14 - 18 sati

Julija Jambrović, Dijana Tolić i Karmela Jöckel su nam dočarale ljepote triju hrvatskih narječja (strana 11)

Izvjешća na godišnjoj skupštini HKZ-a su dovršena, vrijeme je za razgovor (strana 15)

Uspomena na četiri godine suradnje s gen. konzulom u Frankfurtu, Mladenom Juričićem (strana 27)

Nastup Zbora hrvatske katoličke župe na Predbožićnoj večeri HKZ-a Wiesbaden (strana 9)

Kuglačka grupa HKZW-a u Gelnhausenu, gradu njemačkog cara Friedricha I zvanog Riđobradi (strana 16)